

T.C. ERZURUM VALİLİĞİ
İL KÜLTÜR VE TURİZM
MÜDÜRLÜĞÜ

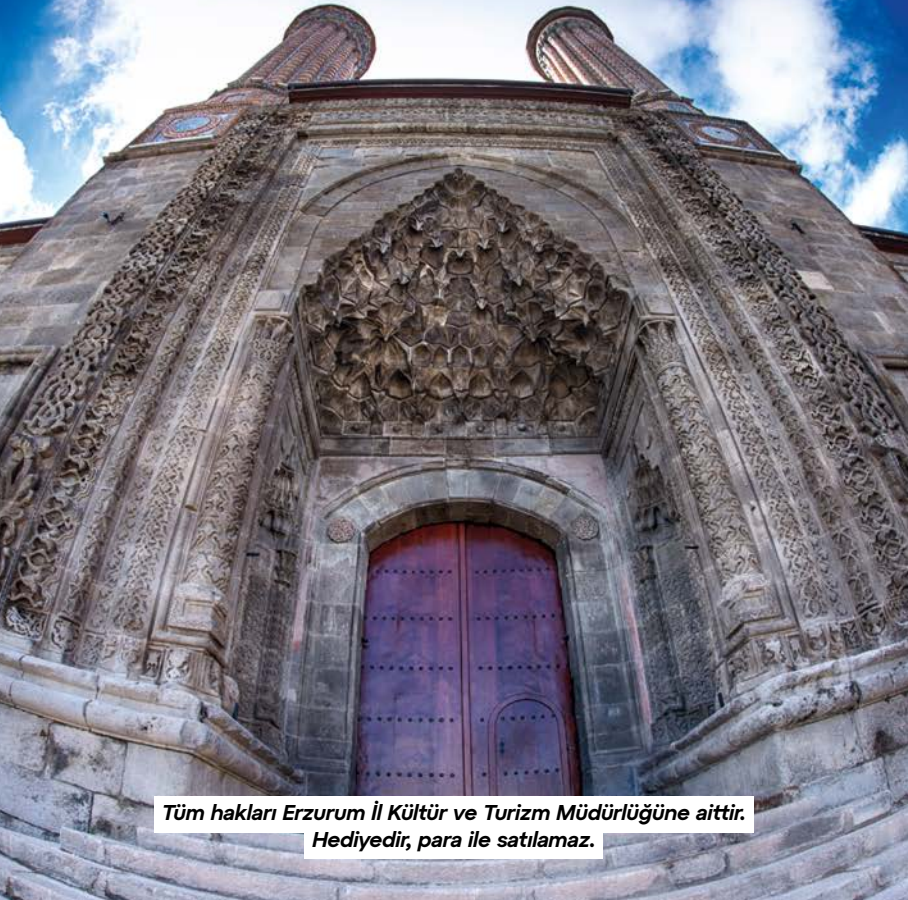
2025
Turizm Başkenti
Avrupa Kış Sporları Başkenti
Erzurum
TURİZM REHBERİ

erzurum.ktb.gov.tr

**T.C. ERZURUM VALİLİĞİ
İL KÜLTÜR VE TURİZM
MÜDÜRLÜĞÜ**

**Tüm hakları Erzurum İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüne aittir.
Hediye, para ile satılmaz.**

TARİHE YÖN VEREN ŞEHİR

Erzurum

Erzurum, Anadolu'nun doğusunda yükselen, tarihin ve doğanın bir araya geldiği, benzersiz güzellikleriyle büyüleyici bir şehirdir. Yüzyıllardır birçok devlete ev sahipliği yapmış olan Erzurum, tarih boyunca hem bir ticaret merkezi hem de stratejik bir nokta olarak önemli bir rol oynamıştır. Dadaşlar Diyarı olarak anılan şehir, kahramanlık hikayeleri, kültürel zenginlikleri ve doğal güzellikleriyle Doğu Anadolu Bölgesi'nin gözbebeğidir.

Erzurum, tarih boyunca yaşamış birçok medeniyetin izlerini taşımaktadır. Urartular, Hititler, Persler, Bizanslılar, Selçuklular ve Osmanlılar gibi birçok uygarlığın hüküm sürdüğü bu topraklar, adeta bir açık hava müzesi gibidir. Şehrin ilk ismi olan Theodosiopolis, Bizans dönemine dayanır. Daha sonra Müslümanlar tarafından Kalikala, Türkler tarafından ise Erzen-i Rum olarak adlandırılan şehir, zamanla Erzurum ismini almıştır.

Tarihi İpek Yolu üzerinde bulunan Erzurum, doğu ile batı arasında yapılan uluslararası ticaretin kavşak noktası olmuştur. Evliya Çelebi'nin de övgüyle bahsettiği bu şehir, hem ekonomik hem de kültürel hareketliliğiyle Anadolu'nun en önemli merkezlerinden biri olmuştur. Erzurum, yalnızca geçmişteki önemini korumakla kalmamış, modern Türkiye'nin sağlık, eğitim ve turizm alanlarında da bölgesel bir merkez haline gelmiştir.

Şehir merkezindeki Yakutiye Medresesi, Çifte Minareli Medrese ve Üç Kümbetler gibi eserler, Erzurum'un kültürel mirasının simgeleridir. Bu yapılar, Selçuklu ve Osmanlı mimarisinin zarif örneklerini sergiler. Tarihi Erzurum Kalesi, şehre hâkim bir noktada yükselirken, Rüstem Paşa Kervansarayı gibi yapılar geçmişin ticari dokusunu

gözler önüne serer. Erzurum Müzesi ise bölgenin binlerce yıllık tarihini keşfetmek isteyen ziyaretçiler için önemli bir duraktır.

Erzurum, geniş coğrafyasındaki farklı iklim özellikleriyle doğa severler için adeta bir cennet gibidir. Kış aylarında, Palandöken Dağları'ndaki dünyaca bilinen kayak pistleri, hem profesyonel sporcular hem de amatör kayak tutkunları için mükemmel bir turizm bölgesidir. Altı ay boyunca karla kaplı olan bu bölge, sadece kayak ve snowboard değil diğer kış sporları için de tercih edilmektedir.

Yaz aylarında ise Tortum Şelalesi, Tortum Gölü ve Narman Peri Bacaları gibi doğal güzellikler, ziyaretçilere Erzurumun bambaşka bir yönünü gösterir. Çoruh Vadisi'nde rafting ve kano gibi su sporları yapmak, adrenalin tutkunlarına unutulmaz

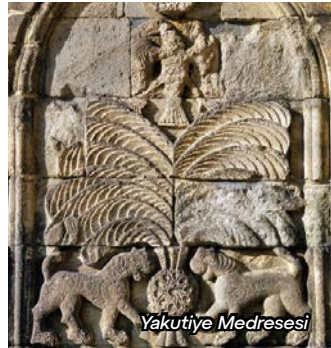

bir deneyim sunar. Erzurum'un dağlarında trekking ve kamp yapmak isteyenler için sayısız rota bulunur.

Türkiye'nin en modern sağlık merkezlerinden biri olan Erzurum Şehir Hastanesi, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi ve bölgedeki diğer sağlık tesisleri sayesinde şehir, Doğu Anadolu'nun sağlık üssü konumundadır. Erzurum'un temiz havası, mineralli suları ve kaplıcaları, hem yerli hem de yabancı turistler için şifa kaynağıdır.

Erzurum, eğitimdeki köklü geçmişiyle de dikkat çeker. Şehirde bulunan Osmanlı ve Selçuklu döneminden kalma medreseler bu köklü geçmişi yansıtmakta

olup, 1957 yılında kurulan Atatürk Üniversitesi, Türkiye'nin en eski üniversitelerinden biri olup on binlerce öğrenciye ev sahipliği yapmaktadır. Bunun yanı sıra 2010 yılında kurulan Erzurum Teknik Üniversitesi, bilimsel ve teknik çalışmalarıyla şehre modern bir kimlik kazandırmıştır. Şehir, bugün yaklaşık 100 bine ya-

kın üniversite öğrencisine ev sahipliği yaparak bir gençlik ve bilim merkezi olma özelliğini sürdürmektedir.

Erzurum, aynı zamanda güçlü gelenekleri ve misafirperver insanlarıyla ziyaretçilerine sıcakık bir ortam sunar. Dadaş kültürünün izlerini taşıyan şehrin halkı, geleneksel kıyafetleri, halk oyunları ve mutfağıyla da unutulmaz bir Anadolu deneyimi yaşatır. Ayran aşısı, çağ kebabı ve kadayıf dolması gibi yöresel tatlar, Erzurum mutfağını keşfetmek isteyenler için vazgeçilmez lezzetlerdir.

Bu rehber, Erzurum'u keşfetmek isteyenlere tarihi ve kültürel zenginliklerinden doğal güzelliklerine, sağlık

ve spor imkanlarından eğitim ve modern yaşamına kadar geniş bir perspektif sunmaktadır. Erzurum, her köşesinde ayrı bir hikâye saklayan, Anadolu'nun eşsiz güzelliklerini bir araya getiren büyüleyici bir şehirdir.

Tortum Şelalesi

KIŞ TURİZMİ

Palandöken Kayak Merkezi

Palandöken Kayak Merkezi, Erzurum şehir merkezine sadece 10 dakikalık mesafesiyle kolay erişim sunan, Türkiye'nin en uzun kayak sezonlarından birine sahip, ülkemizin ilk ve en gelişmiş kayak merkezidir. Palandöken ve Konaklı Kayak Merkezlerimizde toplamda 55 pistten 40'ı Uluslararası Kayak ve Snowboard Federasyonu

(FIS) onaylıdır. Palandöken Kayak Merkezi 51 km uzunluğunda 44 adet piste sahip olup, birçok özelliğiyle kayak tutkunlarının vazgeçilmez adresi konumuna gelmiştir.

Alp disiplini, snowboard, yamaç paraşütü, dağcılık, buz tırmanışı, hedikli kar yürüyüşü, skidoo safari, dev salıncak, insan sapanı ve paintball gibi çeşitli ak-

tivitelerle zenginleştirilmiş olan Palandöken, hem profesyonel sporcular hem de amatör macera severler için ideal bir ortam sunmaktadır. Ayrıca gece kayağı imkânı ile ziyaretçiler, gün batımının ardından da bu eşsiz deneyimin tadını çıkarmaktadır.

Bugüne kadar Türkiye’de gerçekleştirilen en büyük kış organizasyonlarına ev sahipliği yapan Palandöken,

Avrupa Spor Başkentleri ve Şehirleri Federasyonu (ACES Europe) tarafından 2025 Avrupa Kış Sporları Başkenti unvanıyla ulusal ve uluslararası arenada daha birçok önemli etkinliği yapmaya hazırlanıyor. Bu benzersiz destinasyon, her seviyeden sporcuya ve doğa tutkunlarına unutulmaz anlar vadetmektedir.

Yol tarifi için
okutunuz.

Konaklı Kayak Merkezi

Yol tarifi için
okutunuz.

Erzurum'a 17 km mesafede yer alan Konaklı Kayak Merkezi, 2011 Dünya Üniversiteler Kış Oyunları'na ev sahipliği yapmış modern bir tesistir. 2200-3185 metre arasında değişen yüksekliklerde, toplam 11 pisti ve 35 km uzunluğundaki kayak alanıyla sizin bir deneyim sunar. Özellikle Ocak-Mart ayları arasında tercih edilen merkez, alp disiplini ve snowboard gibi sporlara elverişlidir. Geniş alanlara yayılmış pistlere sahip olmasıyla kayak severlerin odağı haline gelmiştir.

Kayakla Atlama Kuleleri

Ülkemizin ilk ve tek kayakla atlama kuleleri kompleksi olup, kayak sporuna katkı sağlayan önemli tesislerden birisidir. Kiremitliktepe bölgesinde kurulu bir tesistir. 2011 Dünya Üniver-

siteler Arası Kış Oyunları'na ev sahipliği yapmış modern bir tesistir. Sentetik çim ile kaplı olması özelliğiyle yazın da sporculara antrenman yapma imkanı sağlar.

Yol tarifi için
okutunuz.

Kayak Merkezleri Ekstrem Sporlar

- Yamaç Paraşütü
- Buz Tırmanışı
- İnsan Sapanı
- Ski-doo
- Hedikli Yürüyüşü
- Dev Salıncak
- Kızak

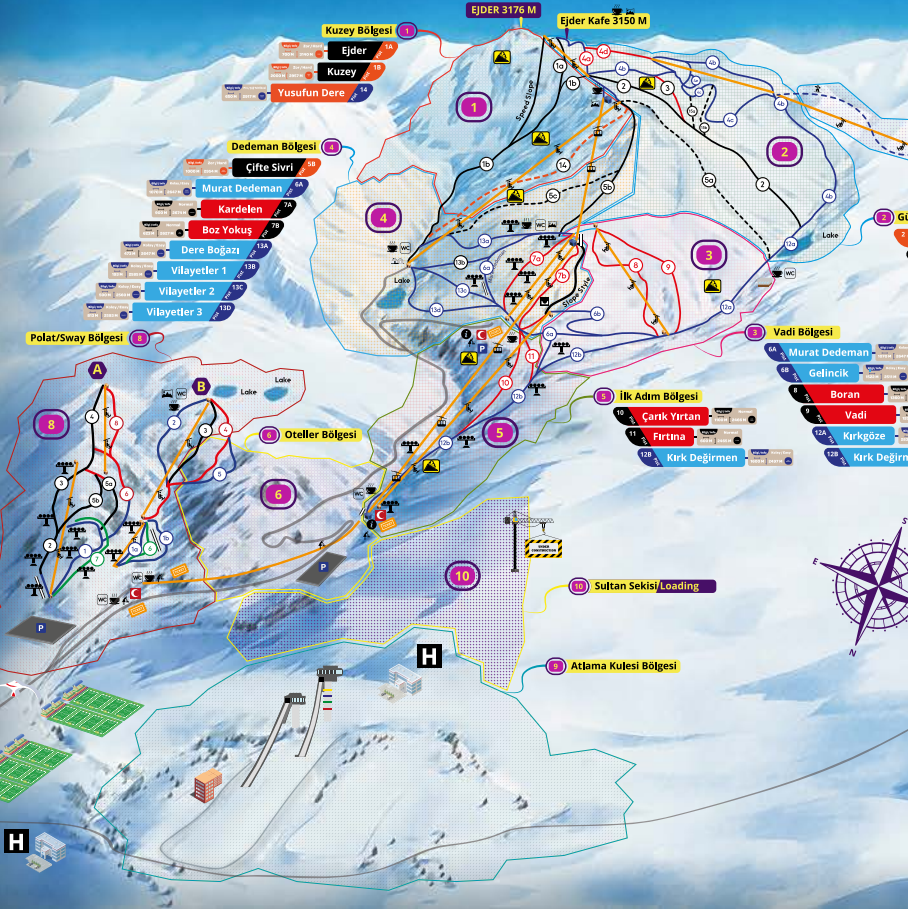
İlimizde Yapılan Bazı Kış Sporları Etkinlikleri

- Buz Hokeyi
- Curling
- Buz Pateni
- Artistik Buz Pateni
- Buz Dalışı

Diğer Su ve Ekstrem Sporlar

- Rafting
- Kano
- Bungee Jumping

Palandöken
Kayak Haritası
Ski Map

Palandöken 2

Half Pipe 2550 h / 255 m Slope Style 2626 h / 529 m Speed Slope 3140 h / 900 m		Otelier A Bölgesi Hotell A Area		1 2255 h / 800 m 2 2355 h / 340 m 3 2355 h / 600 m 4 2360 h / 1000 m 5 2460 h / 500 m	6 2255 h / 600 m 7 2460 h / 600 m 8 2355 h / 600 m 9 2255 h / 800 m
		Otelier B Bölgesi Hotell B Area		10 2230 h / 350 m 11 2420 h / 1160 m 12 2420 h / 1700 m 13 2230 h / 283 m	14 2230 h / 550 m 15 2420 h / 860 m 16 2350 h / 1760 m

İ Danışma Information	P Panorama Point of View / Panorama	C Acil Emergency	= Yürüyen Halı Moving Walkway	— Çok Zor Very Difficult
B Bilet Satış Skipass Desk	WC Tuvalet Toilets	G Gondol Gondola	H Hastane Hospital	— Zor Difficult
Ç Çocuk Bakım Children's Nursery	P Park Alanı Parking	T Telesiyaj Chair Lift	H Hastane Hospital	— Kolay Easy
R Restoran Restaurant / Self Service	A Qış Bölgesi Avalanche Area	T Teleski Drag Lift	N Gece Kayağı Pisti Night Ski Slope	--- Bol kar / Kapalı Pist Plenty of Snow / Off Pist

Yol tarifi için
okutunuz.

İL MERKEZİNDE BULUNAN TARİHİ VE TURİSTİK YERLER

Çifte Minareli Medrese

Hatuniye Medresesi olarak da anılan Çifte Minareli Medrese, Erzurum'un yüzyıllar boyu eğitim merkezi olmasında büyük rol oynamıştır. Türk İslam mimarisinde dört eyvanlı ve açık avlulu medreselerin en önemli örneklerinden biridir. Yapının kitabesi bulunmadığından yapım tarihi hakkında net bir bilgi bulunmamaktadır.

Medrese, iki minaresinin birbirinden farklı olması ile dikkat çekmektedir. Sağ yandaki sütunlar, duvar kenarları

ve diğer detaylar çok daha sade bir yapıda iken sol yandaki detaylar daha gösterişli ve incelikli biçimde işlenmiştir.

35x46 metre boyutlarında olan Medrese, eşsiz güzellikteki süslemeleri ve göz kamaştırıcı estetiği ile şehrin en önemli tarihi eserlerinden biridir. 4. Murat'ın emri ile bir süre kışla olarak kullanıldığı kaydedilmektedir.

Günümüzde ise müze ve sergi salonu olarak hizmet vermektedir.

Yakutiye Medresesi

Yakutiye Medresesi, Erzurum'da Anadolu'daki kapalı avlulu medreselerin en güzel örneklerinden biridir. İlhanlı hükümdarı Sultan Olcayto'nun emriyle 1310 yılında inşa edilen yapı, Erzurum'un tarihi ve kültürel mirasında önemli bir yere sahiptir.

Medrese, dört eyvanlı bir plan üzerine kurulmuş olup, kapalı bir avluya sahiptir. Avlunun etrafında öğrenciler ve müderrisler için kullanılan hücreler bulunmaktadır. Ayrıca, yapının kuzey cephesinde taç kapı ve

minareleri göze çarpar. Bu detaylar, Türk İslam sanatının zarif işçiliğini yansıtır.

İç mekânda, avluya açılan bir ana eyvan ve ona bağlı diğer küçük odalar yer alır. Giriş kısmında bir türbe bulunmakta olup, bu türbe Selçuklu mimarisinin izlerini taşır. Medresenin derslik olarak kullanılan ana odası ise büyük kemerli pencerelere sahiptir.

Günümüzde müze olarak hizmet veren Yakutiye Medresesi, Erzurum'da ziyaret edilmesi gereken önemli tarihi yapılardan biridir.

Yol tarifi için
okutunuz.

Erzurum Kalesi

Erzurum'un merkez ilçelerinden Yakutiye sınırları içinde yer alan Kale; 415 yılında Bizans İmparatoru Theodosius tarafından inşa edilmiştir.

İç ve dış kale olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. İç kale 8 burca sahiptir ve avlusunda tuğladan yapılmış eski bir hamam bulunmaktadır. Saltuklular tarafından

kaleye; “Tepsi Minare” ve “İç Kale Mescidi” eklenmiştir.

Dış kalenin surları büyük ölçüde yıkılmıştır fakat kale kapıları açıldıkları konumların izlerini hala muhafaza etmektedir. Zamanla bazı bölümleri yıkılan kalenin taşları, 19. yüzyıl ortalarında tabyaların yapımında kullanılmıştır.

Yol tarifi için
okutunuz.

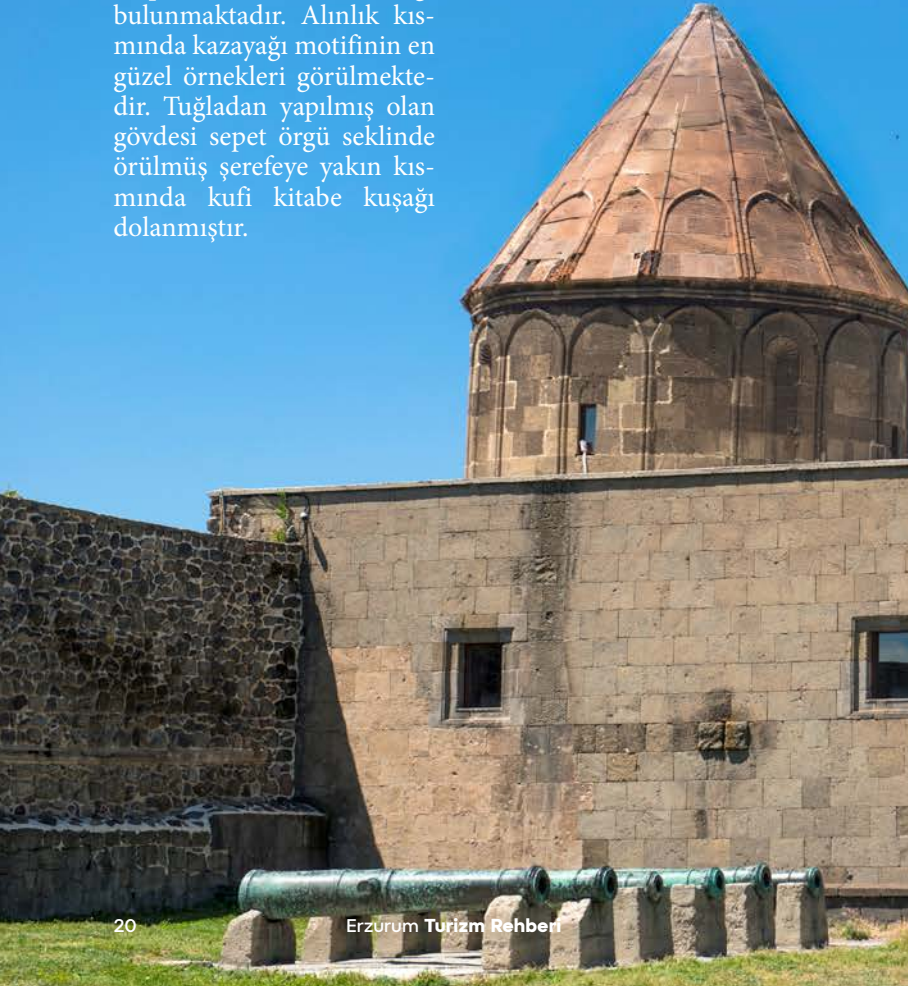

Erzurum Kale Mescidi

Erzurum iç kalesinde bulunan Saat Kulesinin doğusunda yer almaktadır. Saat Kulesinin üzerinde yer alan kitabe dikkate alındığında mescidin 12. yüzyılın ilk yarısında inşa edildiği düşünülmektedir.

Giriş kuzey tarafında bulunan küçük bir kapı ile sağlanmaktadır. İç kaleye açılan kapısı düz atkı taşlı olup sivri kemerli bir alınlığı bulunmaktadır. Alınlık kısmında kazayağı motifinin en güzel örnekleri görülmektedir. Tuğladan yapılmış olan gövdesi sepet örgü şeklinde örülmüş şerefeye yakın kısmında kufi kitabe kuşağı dolanmıştır.

Kuzey kapıdan girilince iki yanı beşik tonozla derinleştirilmiş çapraz tonozu orta mekâna, buradan da bir sivri kemerle ayrılmış üzeri yüksek mihrap önü mekânına ulaşılmaktadır. Kible duvarı surlara bitişik ve dikdörtgendir. Kubbesi içten beş sıra mukarnasla süslenmiştir. Yükseltilmiş kasnağı taş tepelikli konik bir külah ile kapatılmıştır.

Saat Kulesi

Erzurum'un önemli tarihi eserlerinden olan Saat Kulesi Tarihi Erzurum Kalesinin iç kısmında, güneybatı köşesine inşa edilmiştir. 1124-1132 yılları arasında Saltuklu Hükümdarı Emir Muzaffer Gazi tarafından

gözetleme kulesi ve kale mescidinin minaresi olarak yaptırılmıştır. Kapıdan içeri girildiğinde ahşaptan yapılmış 65 basamakla kulenin zirvesine ulaşılabilir. Ayrıca kulenin üzerinde bir kitabe mevcuttur.

Yol tarifi için
okutunuz.

Üç Kümbetler

Şehrin merkezinde yer alan Üç Kümbetler, geçmiş dönemlerde hakim olan anıt mezar geleneğinin önemli örnekleri arasındadır. Çifte Minareli Medrese'nin arka tarafında yer alan kümbetler, plan ve bezemeleri bakımından ilgi çekmektedir. Kümbetler farklı boyutlardadır. Bunların en büyüğü Emir Saltuk'a aittir. İkinci ve üçüncü kümbetlerin ise kime ait

olduğu bilinmemektedir. Fakat üzeri külah örtüsü ve yatay kesmeli kemere sahip olan kümbetin bir kadına ait olduğu görüşü hakimdir. Kesme taşlardan yapılmış olan kümbetlerin üzerinde çiçek ve hayvan figürleri bulunmaktadır.

Kümbetlerin yanında yer alan kare şeklindeki yapının mescit olduğu konusunda görüş birliği vardır.

Yol tarifi için
okutunuz.

Ulu Cami (Atabey Camii)

Erzurum'un en önemli ve en eski camilerinden biri olan Ulu Camii bazı kaynaklarda var olduğu söylenen kitabesine göre Ebu'l Feth Melik Muhammed tarafından 1179 yılında yaptırılmıştır. Saltuklular'ın "Atabey" unvanından dolayı camiye Atabey Camii'de denilmektedir. Üst örtüsü mihrap duvarlarına dikey olarak inşa edilen Camii toplam yedi sahından oluşmaktadır. 28 serbest "L", "T" ve dikdörtgen şekilli paye üzerine olan camii 54x41.70 metre ölçülerindedir.

İçerisinde toplam 47 paye bulunmaktadır. İkisi doğuda üçü kuzeyde olmak üzere toplam 5 kapısı vardır.

Caminin kuzeybatısında yer alan minare taş bir kaideye sahiptir. Gövde silindirik ve tuğladan basit sepet örgü tekniğinde biçimlendirilmiştir.

Yol tarifi için
okutunuz.

Lala Paşa Camii

Cami; saray, mektep, hamam, muvakkithane ve şadırvandan oluşan bir Osmanlı külliyesinin parçasıdır. Külliye'den günümüze cami kısmı ulaşmıştır.

Mihrap üzerinde yer alan 3 satırlık kitabeye göre 1562 yılında yaptırılmış olan Lalapaşa Camii Erzurum'da Osmanlı Devleti döneminde yapılan ilk camidir. Mimarisi Mimar Sinan'a aittir ve Kanuni Sultan Süleyman'ın

Hocası Lala Mustafa Paşa tarafından yaptırılmıştır.

Caminin ana girişi mukarnas kavsaralı olup, taç kapı özelliği taşımaktadır. Ayrıca doğu ve batı cepheleğinde kuzeye yakın iki giriş ve doğu ucunda bir hünkar mahfili girişi bulunmaktadır.

Süslemesinde çini ve kalem işi öne çıkmaktadır. Cami 28 pencere ile aydınlatılmaktadır. Bu pencerelerde

Yol tarifi için
okutunuz.

bazıları ayet ve hadislerle işlenmiş çiniler mevcuttur. Pencerelerin üzerinde yer alan kimi çiniler şehrin Ruslar tarafından işgali sırasında atılan kurşunlarla zedelenmiştir. Bunların bazıları tamir edilmiş bazıları da tamamen dökülmüştür.

Minaresi son cemaat yerinin kuzeybatı köşesinde yer almaktadır; yuvarlak gövdeli ve tek şerefelidir.

Ortada dört paye ile taşınan merkezi kubbe dört yanda sivri kemerlerle desteklenen yarım çapraz tonozlar, köşelerde de dört küçük kubbeden oluşan merkezi bir örtü biçimine sahiptir.

Batı mihrabiyesinin üzerinde ters T şeklinde mermer üzerine yazdırılmış levhalar 4. Mehmed'in halka uygulamış olduğu vergi muafiyetini getirdiğini göstermektedir.

Rüstem Paşa Bedesteni (Taşhan)

Erzurum'un eski yapıları arasında olan ve Taşhan adı ile bilinen Rüstem Paşa Bedesteni yapıldığı dönemin muazzam güzelliği, heybeti ile ayakta durmakta; Erzurum'a has Oltu Taşının dekoratif takı ve eşya ticaretine ev sahipliği yapmaktadır.

İki katlı olarak inşa edilmiş yapının Kitabesi yıpranmış olduğundan yapım tarihi hakkında kesin bilgi yoktur.

Alt kat büyük bir avludan oluşmaktadır; etrafı odalar ile çevrilidir. İkinci kat dar bir şekilde örülmüştür ve avluya bakan hiçbir kapı ve penceresi bulunmamaktadır. Rüstem Paşa Bedesteni çarşı olarak da kullanılmakta olup gerek sergilenen Oltu taşı ürünler gerekse eşsiz mimarisi ile ziyaret edenleri kendisine hayran bırakmaktadır.

Yol tarifi için okutunuz.

Tarihi Erzurum Tren Garı

Erzurum Tren Garı, şehir merkezinde yer alıp, 1939'da açılmış tarihi bir ulaşım merkezidir. Taş işçilikli, dik-kat çeken mimarisiyle öne çıkmaktadır.

Doğu Ekspresi'nin önemli duraklarından biri olan gar, hem tarihi atmosferi hem de modern tren seferleriyle Erzurum'u keşfetmek isteyen gezginler için unutulmaz bir başlangıç rotasıdır.

Yol tarifi için okutunuz.

MÜZELER

Erzurum Müzesi

Erzurum ili geçmişten günümüze çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış kadim bir yerleşim alanı olduğu için geniş bir kültürel mirasa sahiptir. Bu kültürel mirasın etkili bir şekilde tanıtılması ve sunumu Erzurum Müzesinde yapılmaktadır. Müze eski çağlardan günümüze kadar ulaşan essiz ve ünik eserleriyle dikkat çekmektedir.

Müzenin tasarımı geniş açıklıklı ve yüksek tavanlı mekanlarla esnek bir sergileme düzeninden oluşmaktadır. Sergi mekanlarının esnek yerleşim planına sahip mimarisi, benzersiz ve çok

yönlü bir deneyim sağlanmasına yardımcı oluyor. Senaryoda kronolojik ve tematik bir akışın yanı sıra, bazı sergilerin geleneksel sergileme yöntemleriyle sunulduğu, teknolojik imkanların da kullanılmasıyla anlatım zenginleştirilmiştir. Bu mekan kurgusunda ziyaretçilerin sergi boyunca senaryoyu deneyimleyeceği ve takip edeceği bir yol tasarlanmıştır.

Modernlikle gelenekselliğin harmanlandığı bir konseptle oluşturulan müze, Erzurum'da görülmesi gereken mekanların başında gelmektedir.

Ata Buz Müzesi

Ülkemizin ilk ve tek buz müzesi olan Atatürk Üniversitesi Ata Buz Eserler Müzesi, sanatın buza yansıdığı eşsiz eserleriyle yerli ve yabancı ziyaretçilerin ilgisini çekmektedir. Müze, buzdan yapılmış heykeller ve sanat eserleriyle hem sanatsal hem de kültürel bir deneyim sunarak, her yaş-

tan ziyaretçiye unutulmaz anlar yaşatmaktadır.

Buzun zarif şekillerdeki dönüşümü, hem geleneksel hem de modern sanatla harmanlanmış bir şekilde sergilenmektedir. Bu eşsiz mekân, sanatseverler ve meraklılar için mutlaka ziyaret edilmesi gereken bir yerdir.

Yol tarifi için
okutunuz.

Atatürk Evi ve Müzesi

Günümüzde Atatürk Evi olarak adlandırılan konak, Erzurumlu bir zengin tarafından 19. yy'ın sonlarında yaptırılmıştır. Milli mücadele gerçekleşirken Erzurum'a gelen Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşları Erzurum'a geldiklerinde bu konağa yerleşmiş bunun üzerine konak tarihsel bir ehemmiyet kazanmıştır. Atatürk ve arkadaşları 52 gün süren dönemde Erzurum Kongresi çalışmalarının büyük kısmını ve en önemli toplantılarını burada gerçekleştirmiştir. Konak 1984 yılında müzeye çevrilmiş ve Atatürk Evi Müzesi olarak halka açık hale getirilmiştir. Toplam üç kattan meydana gelen yapıda 1800'lü yılların işleme özel-

likleri dikkat çekmektedir. İçerisinde Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e, Kazım Karabekir Paşaya ve Raif Dinç Bey'e ait eşyalar bulunmaktadır.

Erzurum Müzesi, Resim ve Heykel Müzesi, Erzurum Kalesi Müzesi, Yakutiye Medresesi ve Türk İslam Eserleri Müzesi ve Atatürk Evi Müzesi ise kamu idaresindeki müzelerdir.

Ayrıca şehrimizde bulunan; Çifte Minareli Medrese içinde yer alan Erzurum Vakıf Eserleri Müzesi, Atatürk Üniversitesi içinde yer alan Ata Buz Müzesi, Aras Elektrik Şirketi içinde yer alan Aras Elektrik Müzesi özel müze statüsündedir.

Yol tarifi için
okutunuz.

Erzurum Kongresi ve Kongre Binası

Erzurum Kongresi (23 Temmuz - 7 Ağustos 1919), Türk Kurtuluş Savaşı'nın önemli dönüm noktalarından biridir. Doğu Anadolu'daki Türk topraklarını savunmak ve işgallere karşı halkı örgütlemek amacıyla Erzurum'da toplanmıştır. Kongre Mustafa Kemal Atatürk'ün başkanlığında gerçekleşmiş olup, toplanış amacı bakımından bölgesel alınan kararlar bakımından ulusal bir kongre olarak tarihe geçmiştir. Kongrede şu önemli kararlar alınmıştır:

1. Milli sınırlar içinde vatan bir bütündür, ayrılık kabul edilemez.
2. Kuva-i Milliye'yi etkin, milli iradeyi hakim kılmak esastır.

3. Manda ve himaye kabul edilemez.
4. Milli meclisin hemen toplanmasını ve hükümet işlerinin meclis denetiminde yürütülmesini sağlamak için çalışılacaktır.
5. Doğu Anadolu'da kurulacak her türlü devlet yapılanmasına karşı durulacaktır.

Bu kongre, Sivas Kongresi'ne ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kurulmasına giden süreci hızlandırmış, ulusal bağımsızlık fikrinin temelini oluşturmuştur.

Yol tarifi için
okutunuz.

TABYALAR

Ağzıaçık Tabya

Ağzıaçık Tabya, Erzurum-Kars karayolunun güneyinde, 2390 metre yükseklikte bir tepeye II. Abdülhamit döneminde (1882-1887) Topçu Binbaşı Zühti tarafından inşa edilmiştir. Savunma amacıyla yapılan yapı, giriş binası, ana tabya, topçu odaları ve pusu odalarından oluşur.

Tabyanın doğu yönündeki giriş kısmı, beşik tonozlu bir dehlizle iki kanata ayrılır ve her kanatta üç oda bulunur. Ana bina ters V şeklinde planlanmış olup, üst katta mazgal siperler, alt katta ise birbirine bağlı odalar yer alır. Topçu odaları, hilal şeklinde dizilmiş ve toprakla takviye edilmiştir. Tabya, etrafındaki hendekler ve L şeklindeki mazgallı pusu odalarıyla korunmaktadır.

Ahali Tabya

Ahali Tabya, Erzurum'un Kars yolu çıkışında yer almaktadır. 1872 yılında kurulan bir komisyon tarafından, halkın yardımlarıyla inşa edilmiştir. Tabya, yarım ay şeklinde bir toprak sur ve güneyinde dikdörtgen planlı

bir oda ile oluşturulmuştur. Odaya, istinat duvarlarıyla korunmuş ve yuvarlak kemerli bir kapı ile giriş yapılır. Yapı, oldukça sade olup, kesme taş malzeme kullanılarak inşa edilmiştir.

Aziziye Tabya I

Aziziye Tabya, Erzurum'un doğusunda, Top Dağı'nın güney ucunda, 2068 m yükseklikte yer alır. 1867-1872 yılları arasında Sultan Abdülaziz'in emriyle, Fosfor Mustafa Paşa'nın projesiyle inşa edilmiştir. Erzurum-Kars karayolunu kontrol etmek amacıyla yapılan tabya, 93 Harbi sırasında önemli çatışmalara sahne olmuştur. Bu savaşta Tabya komutanı Yarbay Bahri Bey, Rus ve Ermenilere karşı savaşmış ve yaralanmıştır. Tabyanın önünde, 1953 yılında Ordu Komutanı Nurettin Baransel

Paşa tarafından yaptırılan Aziziye Anıtı ve 1877 Aziziye Savaşı kahramanlarından Nene Hatun'un mezarı bulunmaktadır.

Tabya, U şeklinde bir plan düzenine sahiptir. Batı kısmında komuta birimleri ve tuvaletler bulunur. Diğer kısımlar, yuvarlak kemerli kapılardan geçilen odalardan oluşur. İç mekanlarda tonozlar ve yuvarlak kemerli yapılar vardır. Doğu ve kuzey duvarları düzgün kesme taşla, diğer duvarlar ise moloz taşla yapılmıştır.

Yol tarifi için
okutunuz.

Aziziye Tabya II

Aziziye Tabya II, Erzurum'un doğusunda, Aziziye Tabya I'nin yaklaşık 200 m kuzeyindedir. 1867-1872 yılları arasında inşa edilmiştir. Bu tabya, 1877 Rus baskınında ilk işgal edilen ve kurtarılan tabyadır. Yapı, yarım ay şeklinde bir toprak yığını ve iki ucunda harabe taş yapılarla inşa edilmiştir. Cephesi batıya dönüktür ve kuzey kısmı büyük ölçüde yıkılmıştır. Kısım men ayakta kalan sağ taraf, beşik tonoz örtülü bir dehliz ve odalardan oluşur.

Aziziye Tabya III

Aziziye Tabya III, Erzurum'un doğusunda, Top Dağı'nın güneyinde, Sultan Abdülaziz döneminde (1867-1872) inşa edilmiştir. Pasinler Ovası'ndan başlayan Vank Deresi yolunu kontrol etmek amacıyla yapılan tabya, düzenli altıgen planlıdır.

Avlusunda kar kuyuları ve dama çıkış merdivenleri bulunan yapı, mazgal tarzı yuvarlak kemerli pencerelere sahiptir. Kapı ve pencere kemerlerinde bazalt, diğer duvarlarda koyu kahverengi küfeki taşı, üst örtülerde ise tuğla kullanılmıştır. Beşik tonoz örtülü odalarıyla dikkat çeken tabya, stratejik savunma noktası olarak önemli bir konuma sahiptir.

Büyük Höyük Tabya

Büyük Höyük Tabya, Erzurum'un Pasinler Ovası'nın batısında, Küçük Höyük Tabya'nın kuzeyinde yer alır. 1882-1887 yılları arasında inşa edilen tabyanın projesi Şahap Paşa tarafından çizilmiş, inşaatta Uzunahmet Tabya'sının yapımında görev alan Kurmay Yarbay İhsan ve Gazi Ahmet Muhtar Paşa'nın oğlu Mahmut Muhtar da bulunmuştur. Tabya, Pasinler

Ovası'na hakim en yüksek noktada, stratejik bir üs olarak konumlanmıştır.

Tabyanın batısında, girişin iki yanında bulunan rampalarla topçu odalarına çıkılmaktadır. Bu rampaların dış kısmında mazgallarla donatılmış bir duvar mevcuttur. Tabya, siyah bazalt taşla kaplanmış cephele-ri, moloz taş duvarları ve tuğla malzeme kullanılarak yapılmış örtülerle dikkat çeker.

Büyük Kiremitlik Tabya

Büyük Kiremitlik Tabya, Erzurum merkezde yakla-atlama kulelerinin kuruldu-ğu alanda yer almaktadır. Kırım Savaşı sırasında Fosfor Mustafa Paşa tarafından inşa edilmiştir. Erzurum'u güneyden gelecek tehlikelere karşı

korumak amacıyla yapılan bu tabya, doğu-batı doğrultusunda dikdörtgen planlı olup, iki bölümden oluşur. Tabya, dıştan toprak tabakasıyla örtülüdür ve içinde hamam, sarnıç, cephanelik ve mutfak gibi birimler yer alır.

Büyük Palandöken Tabya

Büyük Palandöken Tabya, Erzurum-Tekman karayolu-
nun 20. kilometresinde, 2850
m yükseklikte yer alır. II. Ab-
d lhamit döneminde  ahap
Paşa'nın projesiyle 1888-1894
yıllarında inşa edilen bu tab-
ya, Pasinler Ovası'nın güney-
batısındaki Palandöken Da -
ları'nda, Erzurum'a ba lanan

vadiyi kontrol altına almak
için yapılmıştır. I. Dünya
Savaşı'ndan sonra terk edilen
tabya, Erzurum'un en büyük
tabyasını oluşturur. Tabya,
uzun bir avlunun ortasında
karargâh, avlunun yanların-
da ise ko u  odaları, pusu
odaları ve topçu odalarından
oluşur.

Çobandede Tabya

Çobandede Tabya, Erzurum'un Pasinler Ovası'nı ayıran ve kuzey-güney yönünde uzanan dağların en kuzey noktasında, 2641 m yükseklikteki Çobandede Tepesi'nde yer alır. II. Abdülhamit döneminde, Şahap Paşa'nın projesiyle Giritli Yüzbaşı Refik ve Teğmen Abdullah'ın denetiminde 1882-1887 yıllarında inşa

edilmiştir. Tabya, Pasinler Ovası'nı Erzurum'a bağlayan kuzeydeki Vank Deresi'nin girişini kapatmak ve Dolangez Tabya'sına destek olmak amacıyla yapılmıştır.

Çobandede Tabya, sivri tepeye yerleştirilmiş yayvan bir plan gösterir ve karargâh binası, koğuşlar ve topçu odalarından oluşmuş olup, I. Dünya Savaşı sırasında kullanılmıştır.

Dolangez Tabya

Dolangez Tabya, Erzurum-Kars karayolunun 15. kilometresinin 2 km kuzeyinde, Pasinler Ovası'nın başlangıcındaki Büyük Tuy ve Küçük Tuy köylerinin batısındaki tepede yer alır. II. Abdülhamit döneminde, Şahap Paşa'nın projesiyle 1882-1887 yılları arasında

inşa edilmiştir. Bu tabya, Erzurum'u doğudan, Pasinler Ovası üzerinden gelebilecek tehlikelere karşı korumak amacıyla yapılmıştır. Tabya, geniş bir plana sahip olup, koğuş odaları, topçu odaları ve pusu odalarından oluşur..

Gez Tabya

Erzurum'un güneydoğusunda, Toparlak Köyü'nün batısındaki Gez Yaylası'nda yer alan Gez Tabya, II. Abdülhamit döneminde 1882-1887 yılları arasında

inşa edilmiştir. Bu tabya, Pasinler Ovası'nın güneybatısını bağlayıp, Palandöken Dağları'nın arkasını dolanan vadiyi kontrol altına almak amacıyla tasarlanmıştır.

İlave Tabya

İlave Tabya, Erzurum'un Pasinler Ovası'ndaki Deveboynu Dağları'nda, II. Abdülhamit döneminde (1882-1887) Şahap Paşa'nın

planıyla inşa edilmiştir. Yaklaşık 180 metre uzunluğunda ve 72 metre genişliğinde olan tabya, toprak takviyeleriyle çevrilidir.

Karagöbek Tabya

Karagöbek Tabya, Erzurum'a yönelik olası bir tehlikeyi engellemek amacıyla, Gürcüboğazı'ndan geçişi kontrol etmek için Karagöbek Köyü'nün 1 km güneyindeki tepeye inşa edilmiştir. II. Abdülhamit döneminde, 1882-1887 yılları arasında,

Şahap Paşa'nın projelendirmesiyle, Tiranlı Binbaşı Mahmut Hayret'in sorumluluğunda yapılmıştır. I. Dünya Savaşı sırasında, Karagöbek ve Tafta Tabyaları ile birlikte, Rusların Erzurum'a girmeye çalıştığı Gürcüboğazı'nda ağır hasar görmüştür.

Küçük Höyük (Kaburga) Tabya

Küçük Höyük Tabya, Erzurum'un Güneydoğusunda, Pasinler Ovası'na inen bir noktada, II. Abdülhamit döneminde (1882-1887) Şahap Paşa'nın planıyla inşa edilmiştir. Erzurum tabyalarının doğu ucundaki son savunma

hattını oluşturan yapı, hilal şeklinde bir avlu etrafına yerleştirilen karargâh binası, koğuşlar ve topçu odalarından oluşur. Etrafındaki hendekler günümüzde kaybolmuştur, pusu odalarının varlığı kesin değildir.

Küçük Kiremitlik Tabya

Küçük Kiremitlik Tabya, Büyük Kiremitlik Tabya'nın doğusunda, Palandöken Sementi'nin doğu ucunda yer alır. II. Abdülhamit döneminde, 1884 civarında inşa edilmiştir. Bu tabya, 93 Harbi sırasında Büyük Kire-

mitlik Tabya'ya destek olmak amacıyla yapılmıştır.

Dört tarafına top mevzileri eklenmiş, odaların önleri toprak kaymasından korunacak şekilde ve kamuflaj sağlanacak şekilde tasarlanmıştır.

Küçük Palandöken Tabya

Küçük Palandöken Tabya, Erzurum-Tekman karayolu-nun 20. kilometresinde, Palandöken Geçidi'ni kontrol altına almak amacıyla II. Abdülhamit döneminde, 1888-1894 yılları arasında inşa edilmiştir. Tabya, karargâh binası, koğuşlar ve topçu odalarından oluşur.

Tabyada pusu odaları bulunmaktadır. Bu odalara, tabyanın yan kanatları ve kısa kenarındaki dehlizlerle ulaşılabilir. Yapıda, çok sayıda mazgal yer almaktadır. Topçu odalarına, avlu girişinin her iki yanındaki rampalarla ulaşılmaktadır.

Mecidiye Tabya

Mecidiye Tabya, Erzurum'un doğusunda, 2042 m yükseklikteki Top Dağı'nın kuzey ucunda yer alır. Sultan Abdülmecit tarafından yaptırılmış, inşası Kırım Savaşı sırasında Erzurum Valisi Zarif Mustafa Paşa'nın gözetiminde tamamlanmıştır. Bu tabya, Erzurum'un doğusundaki Yanık Dere ve kuzyedeki Gürcü Boğazı'ndan gelebilecek düşman saldırılarını engellemek amacıyla inşa edilmiştir.

Tabya, kuzey-güney doğrultusunda yay şeklinde bir plana sahip olup, tek katlı bir ana alan ile yan kanatlardan oluşur. Tabyanın büyük odaları, kemerli açıklıklarla birbirine bağlanmıştır. Kanatlarla orta alanın birleştiği köşelerde depo olarak kulla-

nılan geniş odalar bulunur. Tabyanın ön cephesinde yuvarlak kemerli 28 pencere vardır ve ön taraf kalkan duvar şeklindedir. Bütün odalarda avluya açılan mazgal pencereleri bulunmaktadır. Ancak doğu cephesindeki pencereler zamanla toprakla kapatıldığı için işlevsiz kalmıştır.

Tabyanın kuzey kısmında, alt katta hamam, tuvalet ve ahır bulunurken, üst katta ocaklar yer alır. Mecidiye Tabya, Erzurum'daki en eski tabyadır ve içinde karargâh, pusu ve topçu odaları bulunmaz. Avlunun kuzey ve güneyinde ise birer kar kuyusu mevcuttur. Yapıda, düzgün kesme taş, moloz taş ve tuğla kullanılmıştır.

Yol tarifi için
okutunuz.

Sivişli Tabya

Sivişli Tabya, Erzurum-Kars karayolunun 5. km'sinde, Paşapınar'a yakın 2125 m yükseklikte yer alır. II. Abdülhamit döneminde, 1884-1896 yılları arasında inşa edilmiştir. Tabya, Ha-

mam Deresi yönünden gelebilecek tehlikeleri önlemek amacıyla yapılmıştır. Koğuş odaları bodrum katına inşa edilmiş olup, pusu odaları ise cephaneliklerle bağlantılıdır ve beşgen planlıdır.

Toparlık Tabya

Erzurum-Kars karayolunun güneyinde, Toparlık Köyü'nün batısında 2405 m yükseklikte yer alan Toparlık Tabya, II. Abdülhamit döneminde, 1884-1896 yılları arasında, Şahap Paşa'nın hazırladığı plana göre inşa edilmiştir. Tabya, Deveboynu Geçidi ve Pasinler Ovası'nı kontrol altına almak amacıyla yapılmıştır.

Tabya, koğuşlar, topçu ve pusu odalarından oluşur. Koğuşlar, diğer tabyalardan farklı olarak dağılmış bir plan düzenine sahiptir. Koğuşlar arasında hendekler yer alır ve her iki ucunda L şeklinde odalar vardır. Topçu odaları, hendeklerin doğusunda ve batısında yer alır; doğuda iki, batıda ise sekiz odalıdır. Bu odalar ocak ve havalandırma bacalarına sahip olup, beşik tonozla örtülüdür.

Tafta (Şahap Paşa Kışlası) Tabya

Erzurum-Tortum yolunun 12. kilometresinde, Köşk Köyü yakınında bir tepeye inşa edilmiştir. II. Abdülhamit döneminde, 1882-1887 yılları arasında, Şahap Paşa'nın planıyla yapılmış, yapımında Tiranlı Binbaşı Mahmut Hayret Bey de görev almıştır. Gürcüboğazı'ndan gelecek tehlikeyi engellemek amacıyla inşa edilmiştir.

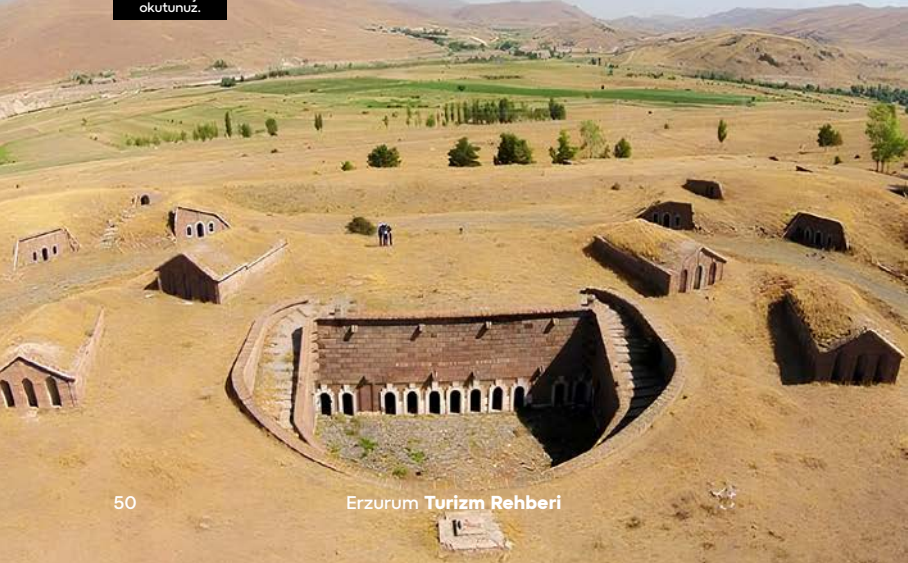
I. Dünya Savaşı sırasında sekiz top barındıran Tafta Tabya, Karagöbek Tabyası'nın düşmesinin ardından Rus kuvvetlerine karşı direnmiştir ve büyük hasar görmüştür. Tabya, merkezi bir alan ve buna bağlı olarak kuzeydeki topçu odaları ve

diğer mekânlardan oluşur. Girilen kapıdan geçilen dehliz ve odalar ile merkezi alan ile yan kanatlar birbirine bağlanır. Topçu odaları, doğu ve batıda merdivenlerle ulaşılabilen dört odadır.

Tabyanın koğuşları, iç avlunun doğu, batı ve kuzey taraflarında yer alır. Koğuşların her birinin önünde dikdörtgen planlı giriş mekânları bulunur. İçlerinde ocak bulunan bu odalar beşik tonozla örtülüdür. Tabyanın dış kısmında yedi oda ve hamam ile mutfak gibi ek yapılar bulunmaktadır. Pusu odalarının kaldırıldığı düşünülmektedir. Cephe duvarları kahverengi ve kırmızı kesme taştan yapılmıştır.

Yol tarifi için
okutunuz.

Uzunahmet Tabya

Erzurum'un doğusunda, Uzunahmet Köyü'nün batısında yer alan Uzunahmet Tabya, II. Abdülhamit döneminde, 1882-1887 yılları arasında inşa edilmiştir. Şahap Paşa komutasındaki bir heyet tarafından planlanan bu tabya, Pasinler Ovası'ndan geçen Deveboynu Geçidi'ni korumak amacıyla yapılmıştır.

Tabya, plan ve mimari açıdan İlave Tabya ile büyük benzerlik göstermektedir. İki tabyanın bulunduğu tepelerin şekil ve stratejik özellikleri birbirine çok yakındır. Topçu odalarına, avlunun ortasındaki rampalarla çıkarılır. Bu odalar beşik tonozla örtülmüş olup, dışarıdan kalın toprak tabakalarıyla gizlenmiştir.

Yol tarifi için
okutunuz.

İLÇELERİMİZDE BULUNAN TARİHİ VE TURİSTİK YERLER

Narman Peri Bacaları

Erzurum'a 90 km Narman merkeze ise 7 km uzaktıkta bulunan Narman Peri Bacaları, Erzurum'un Narman ilçesinde yer alır. Rüzgârın ve suyun etkisiyle yıllar içinde kumlu toprağın aşınmasıyla meydana gelmiştir. Kayaların farklı renklerde oluşu, kayadaki kimyasal kompozisyonun oksijenle reaksiyona girmesi sebebiyledir. İlginç yeryü-

zü şekilleri ile dikkat çeker. 2,5-3 milyon yıl önce, bir çökeltme havzasının tortulanması sonucu oluşmuştur. "Kırmızı periler diyarı" olarak da adlandırılan bu doğal oluşumlar, her geçen gün daha fazla ilgi çekmektedir. Ayrıca peri bacalarının bulunduğu vadi, Amerika'daki Colorado Kanyonu'na benzetilmektedir.

Narman Adalı Göl

Erzurum'a 121 km, Narman'a 25 km uzaklıkta bulunan Adalı Göl, içerisinde yüzen ada olan büyük bir göl ve yanında birkaç gölden oluşmaktadır. Doğal güzellikleri ile keşfedilmeyi bekleyen bakir bir alandır.

Narman ilçesinin güneyinde, Otlutepe Mahallesi yaylasına 2 km mesafede bulunur. Orman ve bitki örtüsü ile Narman Adalı Göl, yaban hayatının tadını alabileceğiniz eşsiz güzellikte bir doğa harikasıdır.

Yol tarifi için
okutunuz.

Pasinler Kalesi (Hasankale)

Hasankale'si, Erzurum'un 36 km doğusunda bulunan Pasinler ilçesindeki Hasan Dede Dağı'nın önünde sarp bir tepe üzerinde yükselmektedir. Adını yaptıran kişiden almıştır. Kale bütün Pasinler Ovasına hakim bir noktada bulunmaktadır. Yüzyıllar boyunca doğudan Erzurum'a giden yol üzerinde çok önemli bir askeri üs vazifesi görmüştür. Kalenin eski burç ve bedenleri büyük ölçüde yıkılmıştır. Son yıllarda iç kalede turistik amaçlı bir tamirat yapılmıştır. Dış kalenin kapıları yıkılmış ve kaybolmuştur. Ayrıca, iç kalenin giriş kapısının muntazam ve süslü taslarla yapılmış sütun ve kemerleri ile kitabesi bulunmamaktadır. Kale çok sarp kayalar üzerinde inşa edildiğinden, eskiden binek hayvanlarıyla dahi çıkılması

mümkün değildi. Ancak kale sonradan taş ocağı olarak kullanıldığından, batısındaki iç kale kapısına giden toprak bir yol yapılmıştır. Kalenin kesin tarihçesi bilinmemektedir.

Şemseddin Sami Beye göre, Hasankale'si Cenevizlilerden kalmadır. Ünlü tarihçi Naima ise kalenin Akkoyunlu hükümdarlarından Uzun Hasan tarafından yaptırıldığını ileri sürer. Erzurum Tarihi isimli eserin yazarı İbrahim Hakkı Konyalı'ya göre kale, İlhanlı soyundan Emir Hacı Togay'ın oğlu Hasan Bey tarafından 1336-1339 yılları arasında yaptırılmıştır. Daha sonraları, Osmanlıların eline geçen Hasankale'si, Kanuni Sultan Süleyman tarafından tamir ve tahkim ettirilmiştir.

Yol tarifi için
okutunuz.

Oltu Kalesi

İlçe merkezinde, Oltu Çayı'nın çizmiş olduğu yay içinde yer alan kalenin mimari özellikleri Urartular'a kadar dayanmaktadır. Oltu Kalesi'nin, Urartu egemenlik sahasına girdiği zamanlarda askeri amaçlı olarak inşa edildiği tahmin edilmektedir. Dış ve iç kaleden oluşan Oltu Kalesi'nin günümüze varan kısmı iç kale bölümüdür. Kale giriş kapısı ile tünelli Oltu çayına bakmaktadır. İç kale, altta ana yapıyı

oluşturan doğal kayalığa uygun bir mimari form göstermektedir. Yüksek, sarp bir kayanın üzerinde bulunan iç kalenin güneydeki girişine merdivenlerle ulaşılmaktadır. İç kalenin kuzey ve doğu surlarının birleştiği köşede, sırtını kuzey burca yaslamış kare planlı Mısri Zinnun'a ait bir türbe yer almaktadır. Türbe'nin tam karşısında bir tünel yer almakta ve bu tünel Oltu Çayı'na kadar inmektedir.

Yol tarifi için
okutunuz.

Oltu Rus Kilisesi

Oltu Rus Kilisesi, Oltu ilçe merkezinde bulunan Aslanpaşa Mahallesi'nde yer almaktadır. Kilise hakkında kesin bir bilgi bulunmamakla birlikte 1877 - 1878 yıllarında gerçekleşen Osmanlı Rus Savaşı döneminde Rusların şehri istila ettiği dönemde yapıldığı görüşü kabul görmektedir. Dış görünüşü ile oldukça dikkat çeken bir yapıdır. Oltu Kilisesi, kapılar, pencereler ve dış taşın duvar

payeleri ile oldukça hareketli bir yapıda inşa edilmiştir. Cepheler payeler ile kuzey ve güneyde altı, doğu ve batıda ise üçer bölüme ayrılmıştır. Cephelere açılan pencereler 90x50 cm boyutlarında olup çerçeve görüntüsü sunmaktadır. Batı yönündeki asıl giriş bölümü, saçaktan yukarı taşarak sekizgen kubbe kasnağına kare bir alt yapı oluşturmaktadır.

Yol tarifi için okutunuz.

Tortum Kalesi

Tortum İlçesinin 20 km batısında, bulunmaktadır. Evliya Çelebi kalenin Mame-roz isminde Gürcü padişahı tarafından yapıldığını yazıyor. Bölge İbni Bibi'ye Konya Selçuklularından Alâeddin Keykubad zamanında H.629 M.1282 tarihinde Gürcistan tarafından fethedilen ve civarındaki Hah ve Nihah (Tortum) kaleleri Türklerin hâkimiyeti altına girmiştir.

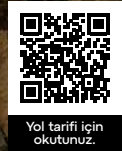
Kale İranlılar tarafından büyük bir ilave yapılarak genişletilmiştir. İç ve dış kale Kuzey tarafından halen sağlamlığını korumaktadır. Kalenin kapıları yıkıldığı için kitabeleri yoktur. Kalenin kuzey eteğinde bahçelerin içinde de hamam vardır. Soğukluğu, külhanı ve bir soyunma yeri ile iki halveti bulunan hamamın, kubbesi yer yer çökmüştür.

Engüzek Kalesi

Uzundere ilçe merkezine 5 km mesafede yer alan kale, görenleri şaşırtan bir yapıya sahiptir. Tortum Çayının yatağı üzerinde sarp ve yüksek bir kayalığa inşa edilmiştir. Ancak dikkatli bir şekilde bakıldığında kayalıklardan ayırt edilebilen kalenin Bizanslılardan kalmış olabileceği söylenmektedir. Ağcakale olarak da adlandırılan

bu yapının iç surlarının bir kısmı hala ayakta. Tapınağı, çok yüksek burçları, gözetleme kulesi, fırını, hamamı, Tortum Çayına inen gizli su yolları ve dolambaçlı sokakları ile Erzurum'un özel değerleri arasındadır. Kalenin en önemli özelliklerinden biri de çıkış yolunun bulunmamasıdır.

Yol tarifi için
okutunuz.

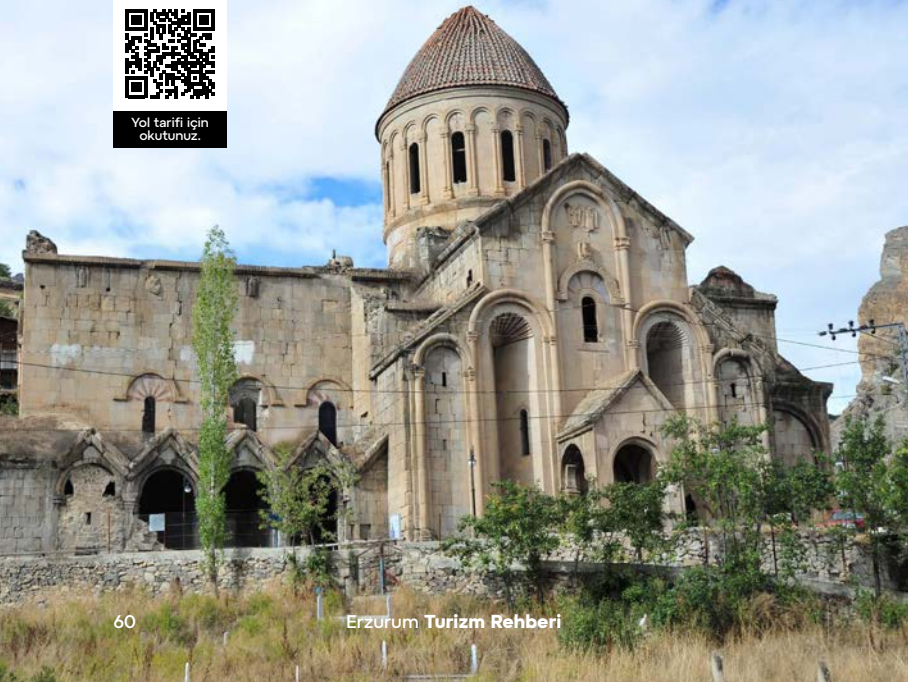
Çamlıyamaç (Öşki) Kilisesi

Uzundere ilçesine bağlı Çamlıyamaç Köyü'nde bulunan bu kilise, Gürcü III. Aderese'nin oğulları Bagrat ve Davit Kuropalat tarafından 976-1001 yılları arasında yaptırılmıştır.

Renkli taş bezemeleri ve kabartmaları ile dikkat çeken kilise, uzun bir süre kilise olarak kullanılmıştır. Kilisenin iç bölümünde çok miktarda fresko bulunmaktadır.

Yol tarifi için
okutunuz.

Bağbaşı (Haho) Kilisesi - Taş Camii

Tortum ilçesinin Bağbaşı Köyü'nde bulunan ve Merem Ana Kilisesi olarak da bilinen yapı, Bagrat Kralı III. David tarafından 976-1001 yılları arasında inşa ettirilmiştir. Uzun süre kilise olarak kullanılan yapı, 19.

yüzyılda camiye çevrilmiş ve Taş Camii adını almıştır. Yapı, kapalı bir Yunan haçı ile bazilika planlarının birleşiminden oluşmaktadır. İçinde hayvan figürleri, özellikle aslan, boğa ve kartal motifleri dikkat çekmektedir.

Yol tarifi için okutunuz.

Tortum Gölü

Erzurum'un doğal alanlarından olan Tortum Gölü, şehir merkezine 105 km, Türkiye'nin en sakin 11. kenti seçilen Uzundere ilçesine(Cittaslow) yaklaşık 7 km mesafededir. 1700'li yıllarda Balıklı Köyü batısında bulunan dağın heyelan sonucu bugünkü Tortum Çayı'nın önünü kapatmasıyla bir heyelan set gölü olan Tortum Gölü oluşmuştur.

Yaklaşık 10 km uzunluğunda 100 metre genişliğindedir ve en derin noktası 100 metredir. Etrafı yüksek ve kayalık dağlarla çevrili olan Tortum Gölü'nün batı kısmından Erzurum-Artvin yolu geçmektedir. Yol kenarında, gölü yukarıdan izleyebileceğiniz alanlar ve uzun bir cam teras mevcuttur. Dağların ve bulutların

göle yansıması muhteşem bir manzara oluşturmaktadır. Gölün karşısında elma ve kayısı bahçeleri vardır ve bu bahçelere yalnızca sandal ile ulaşılabilir. Aynı zamanda gölde sazan vb. tatlı su balıkları bulunmaktadır. Turistlerin önemli uğrak yerlerinden olan gölün üzerinde sandalla gezinti yapmak mümkündür. Göl çevresinde çeşitli kuş türleri bulunmaktadır. Ayrıca nadir bölgelerde gözlenen dört akbaba türünü de görmek mümkündür. Gölün fazla suları 50 m yükseklikten Tev Vadisine döküldüğü yerde Tortum Şelalesi'ni oluşturmaktadır. Oluşum şeklinden dolayı bir doğal baraj ve bir göl çanağı oluşmuştur.

Yol tarifi için
okutunuz.

Tortum Şelalesi

Türkiye'nin önemli turistik değerlerinden olan Tortum Şelalesi, Erzurum iline bağlı Uzundere ilçesinde (sakin şehir yani cittaslow) yer almaktadır. Yemyeşil doğası ile her mevsim ziyaretçilerin dikkatini çeken şelale, deniz seviyesinden 1000 metre yüksekliktedir ve dünyanın en yüksek şelalelerinden biri olarak kabul edilmektedir.

Şelalenin alt kısmında dev bir kazan oluşmuştur. Tortum gölünü meydana getiren heyelan setini aşan suların, 22 metre genişlik ve 48 metre yükseklikten dö-

külmesiyle Tortum Şelalesi meydana gelmiştir. Şelale; özellikle Mayıs ve Haziran aylarında bütün ihtişamıyla kendini gösterirken haziranadan sonra su miktarı kademeli olarak azalmaktadır. Şelalenin her iki tarafında en üst noktaya çıkılmasını sağlayan merdivenler bulunmaktadır. Merdivenlerden şelalenin altına inilerek ahşap köprüde şelalenin eşsiz güzelliği seyredilmektedir. Şelale çevresinde ziyaretçilerin zaman geçirebilmeleri için mesire alanları ve sosyal tesisler yapılmıştır.

Yol tarifi için
okutunuz.

Hınıs Kanyonları

Erzurum'a 150 km uzaklıkta olan Hınıs ilçesinin Bahçe Mahallesi ile Kayabaşı Mahalleleri arasında bulunan ve Bahçe Mahallesi ile Sarılı Mahallelerini ilçe merkezinden ayıran Hınıs kanyonu

tekne tipi kanyon özelliğine sahiptir. Bozulmamış doğa harikası kanyonda 1734 yılında Muş Beylerinden Alaaddin Bey tarafından yapılmış Hınıs Ulu Cami (dere camii)'de bulunmaktadır.

İspir Kalesi

Çoruh Nehri'nin batı ve güney sınırını çizdiği dik kayalıklar üzerine kurulmuş İspir Kalesi'nin yapım özellikleri Urartuları yansıtmaktadır. Kale daha önce burada yer alan bir kalenin üzerine inşa edildiği için üzerine

inşa edildiği kalenin şeklini almıştır. Çoruh'a inen kısmında gizli bir su yolu keşfedilmiştir. Kale içinde Bizans dönemine ait bir kilise ve Saltukluların yaptırmış olduğu bir mescit bulunmaktadır.

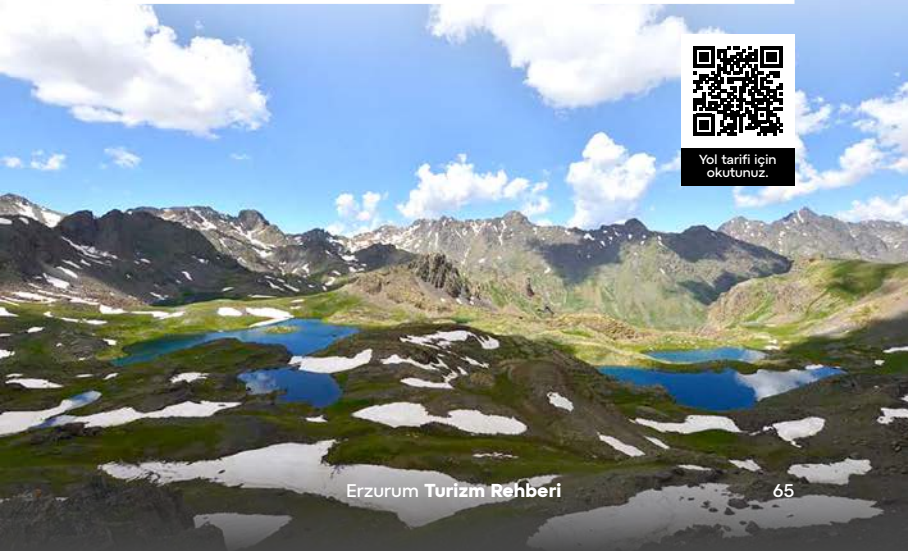
İspir Yedigöller

Erzurum'un doğal güzelliklerinden biri olan İspir Yedigöller, Ovit Dağı zirvesi ile Kaçkar Dağları'nın güneyinde olan volkanik göllerdir. Dağların gözde mekânı olan bu bölge 3 bin 200 metre yüksekliktedir. Yedigöller, Kamp Turizmi için elverişli bir bölgedir.

İspir İlçesinde "Saklı Cennet" olarak da adlandırılan Kaçkar Dağları üzerindeki Yedigöller toplam 11 gölden oluşmaktadır. Aynı zamanda bin bir çeşit çiçeğin bulunduğu Yedigöller, fotoğraf tutkunlarının vazgeçilmez alanlarından biridir.

Yol tarifi için
okutunuz.

Çoruh Nehri

İspir İlçesinden geçen Çoruh Nehri, Mescit Dağları'nın batı yamaçlarından kaynağını almaktadır. Önce batı doğrultusunda ilerleyen Çoruh Nehri, Bayburt'u ve İspir'i geçtikten sonra Artvin il sınırına girer. Oltu suyu ve Yusufeli yakınlarında Barhal Çayı ile birleşen Çoruh, kuzeybatı yönüne doğru ilerler. Kuzeydoğuya yönelerek Muratlı'yı geçtikten sonra Gürcistan sınırları içerisine girer ve Batum'un güneyinden Karadeniz'e dökülür.

Çoruh Nehri 376 kilometre uzunluğundadır.

Çoruh Nehri'nin geçtiği yatak oldukça dar ve derindir. Çoruh Nehri, dünyanın en hızlı akan nehirlerinden biridir.

Çoruh Nehri birçok turizm aktivitesine olanak sağlamaktadır. Çoruh Nehri ülkemizin önemli su sporlarının yapıldığı nehirlerinden bir tanesidir. Özellikle rafting ve kano gibi su sporları için çok uygun bir nehir olup, zorlu parkurları bulunmaktadır.

Yol tarifi için
okutunuz.

Elmalı Mağarası

Erzurum'un İspir İlçesi'ne bağlı Maden Köprübaşı Beldesi'ne yaklaşık 1.5 km mesafedeki Elmalı Mahallesi sınırları içinde yer almaktadır. Mağaraya henüz tam olarak girilememiştir. Sadece girişten itibaren 400 metrelik bölümüne ulaşılmıştır. Diğer bölümlerine donanım yetersizliği, çökme tehlikesi, yarasa yoğunluğu, zifiri karanlık, kaygan zemin gibi nedenlerle girilememiştir. Jura-kretase yaşlı kireçtaşları

içinde oluşmuş fosil bir mağaradır. 5 bin kişiyi rahatça barındırabilecek büyüklüktedir. Yazın sıcak günlerinde serin sarkıt ve dikitlerle dolu olan Elmalı Mağarası'nın solunum rahatsızlıklarını giderdiği söylenmektedir. Ziyaretçilerin birbirine benzeyen yan galeriler sebebiyle çıkış noktasını bulmakta zorluk yaşamamaları için Elmalı Mahallesi sakinlerinden yardım alması tavsiye edilmektedir.

Yıldızkaya (Kivi) Mağarası

Erzurum'a 186, Olur'a 48 km mesafededir. Yıldızkaya Köyü'nün 2 km kadar kuzeydoğusundadır. Giriş kapısının genişliği yaklaşık 4 metre, yüksekliği 75 santimetredir. Mağara iki bölümden oluşmaktadır. Bu iki

kanaldan girişin sol tarafından yaklaşık 150 m ilerlenebilmektedir. İçerisinde doğa harikası sarkıt ve dikitlere rastlanılan Yıldızkaya Mağarasına ulaşım ilçeden köy servisleri ile sağlanmaktadır.

Çobandede Köprüsü

Tarihi İpekyolu üzerinde yer alan köprü 1298 yılında İlhanlı Hükümdarı Gazan Han'ın Emiri Çoban Noyin tarafından yaptırılmıştır. Köprüköy ilçemizde bulunan köprünün yapısı ve baş kısmındaki bezemeler Selçuklu ve İlhanlı mimarisini gözler önüne serer. Kargapazarı ve Aras Nehirlerinin birleştiği noktada yer alan köprü 128 m uzunluğunda, 8,5 m

genişliğindedir. Köprünün en büyük kemer açıklığı 13 metre ve yüksek noktası 30 metredir. Yedi yuvarlak gözden oluşan köprünün ilk gözü son yıllarda yapılan onarımda kapatılmıştır. Köprü ayaklarının altına ardışık ağaçları döşenerek köprünün batması engellenmiştir. Siyah-kırmızı-gri renkli kesme taşlardan yapılmıştır.

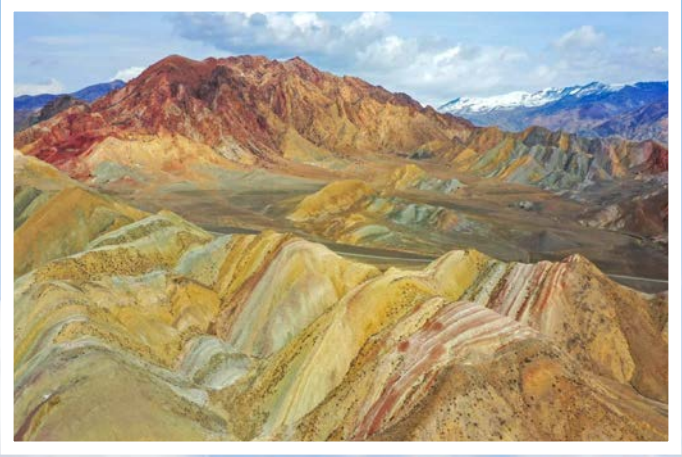
Yol tarifi için
okutunuz.

Oltu Gökkuşığı Tepeleri

İlimiz, Oltu İlçesinde yer alan, farklı renk katmanlarından oluşan eşsiz bir doğal oluşumdur. Bu tepeler, toprak yapısındaki çeşitli minarellerin ve oksitlenmelerin yarattığı kırmızı, sarı, kahverengi ve turuncu renklerle dikkat çeker. Jeolojik anlamda tuf ve sediment

katmanlarının milyonlarca yıl boyunca erozyona uğraması sonucu ortaya çıkmıştır. Doğa fotoğrafçıları ve doğa severler için oldukça popüler bir yerdir. Doğal güzellik ve Jeolojik zenginlikleri gözler önüne seren nadide bir yerdir.

Yol tarifi için
okutunuz.

Karayazı Kırk Pencere Mağaraları

Erzurum'un Karayazı ilçesinde bulunan Kırk Pencere Mağaraları, bölgedeki tarihsel ve doğal mirasın önemli parçalarından biridir. Mağaralar, volkanik kayaların aşındırılmasıyla oluşmuş doğal yapılar ve tarih boyunca farklı medeniyetler tarafından sığınak

ya da ibadet alanı olarak kullanılmıştır. Adını, mağaraların üzerinde yer alan çok sayıdaki pencere benzeri oyuktan alır. Doğal bir tarihi miras niteliğindedir. Doğal güzellik ve Jeolojik zenginlikleri gözler önüne seren nadide bir yerdir.

İLİMİZDE TERMAL TURİZM

Erzurum, Türkiye'nin en yüksek şehirlerinden biri olup termal turizm açısından da önemli bir potansiyele sahiptir. Erzurum'daki termal kaynaklar, özellikle sağlık turizmi amacıyla tercih edilmektedir. Şehirdeki bazı termal kaynaklar şunlardır:

Pasinler Kaplıcaları

Erzurum'un Pasinler ilçesinde yer alan bu kaplıcalar, Roma döneminden beri bilinmektedir ve tedavi amacıyla kullanılmıştır. Suyun sıcaklığı yaklaşık 39-45 °C arasındadır. Bu kaplıca suyu,

romatizmal hastalıklar, cilt hastalıkları, sindirim sistemi rahatsızlıkları, kas ve iskelet sistemi rahatsızlıklarına iyi geldiği bilinir. Pasinler Kaplıcaları, Erzurum'a yaklaşık 40 km uzaklıktadır.

Ilıca (Aziziye) Kaplıcaları

Erzurum şehir merkezine yaklaşık 15 km uzaklıkta bulunan Ilıca Kaplıcaları, ılıman yapısı ve mineral bakımından zenginliğiyle öne

çıkarak. Suyun sıcaklığı 39-40 °C civarındadır ve çeşitli cilt hastalıkları, kas ve eklem rahatsızlıklarına karşı tedavi edici özellikleriyle bilinir.

Yol tarifi için okutunuz.

Olur Ilıkaynak Kaplıcaları

Olur Ilıkaynak, Erzurum'un Olur ilçesinde bulunmakta olup, sağlık turizmi açısından önemli termal kaynaklardan biridir. Erzurum'un kuzeydoğusunda yer alan Olur, doğal güzellikleri ve termal kaynakları ile dikkat çeker.

Bu termal kaynakların su sıcaklığı ortalama 33-36 °C

civarındadır, yani diğer kaplıcalara göre biraz daha ılıktır. Suyun mineral içeriği ise cilt hastalıkları, kas ve eklem rahatsızlıkları, romatizmal hastalıklar ve sinir sistemi problemleri gibi çeşitli sağlık sorunlarının tedavisine katkı sağladığı düşünülmektedir.

Yol tarifi için okutunuz.

ERZURUM'UN BAZI GASTRONOMİ VE KÜLTÜR MİRASLARI

Cağ Kebab

Keçi veya kuzu etinden yapılmaktadır. Ağırlıklı olarak Erzurum'un Oltu, Olur, Tortum, Uzundere ve Şenkaya ilçelerinde yatık döner olarak adlandırılmaktadır. Önceden terbiye edilmiş etin yatık bir şekilde cağa geçirilerek odun ateşi üzerinde pişirilmesi ile hazırlanır. Cağ adı verilen şişlere geçirilerek servis edilmesi üzerine Cağ Kebab adını almıştır.

Kadayıf Dolması

Türkiye'nin her yerinde Erzurum'a ait bir tatlı olarak bilinmektedir. Erzurum halkının evinden eksik etmediği bu lezzet kadayıf arasına ceviz konularak dolma şeklinde sarıldıktan sonra yağda kızartılır, şerbetlenir ve servis edilir.

Oltu Taşı

Erzurum denilince akla ilk gelen zenginliklerinden biri de Oltu taşıdır. Geçmişten günümüze bir gelir kaynağını oluşturan Oltu taşı; Erzurum Taşı ve Siyah Kehribar isimleri ile de bilinmektedir. Genellikle tesbih ve takıda kullanılan Oltu taşı, el işçiliğine dayanan bir sanattır. Babadan oğula öğretilerek günümüze kadar ulaşmayı başarmış olan Oltu taşı işlemeciliği hem kültürel hem de ekonomik yönden büyük bir potansiyel barındırmaktadır. Negatif enerjiyi toplama özelliğine sahiptir. Oltu taşından yapılan hediyelik eşyalar arasında genelde tespih, kolye, gerdanlık, fincan takımı, yüzük, sigara ağızlığı, pipo, kol düğmesi ve kravat iğnesi gibi ürünler yer alır.

Ehram

Eski dönemlerde hanımların kısa mesafede giderken örtündükleri minik işlemeli

koyun yününden yapılmış Ehram, geleneksel bir bayan giysisidir. Özel makinalarda örülen ehram günümüzde daha çok dekoratif amaçlı olarak kullanılmakta ve genç kızların çeyizini süslemektedir.

Erzurum Evleri

Kendine has konut kültürü ile Erzurum Evleri; dış görünüş itibariyle oldukça sade olmasına karşın iç yapısında işlenen süslemeler ile Anadolu coğrafyasında tarihi eser hükmündedir. Yapımında taş, tuğla, ahşap, maden ve toprak malzeme kullanılan evler, genellikle iki katlı olarak inşa edilmiştir. Zemin katta genellikle ahır, kiler, samanlık gibi evin yardımcı hizmet bölümleri; üst katta oturma ve yatma odaları yer almaktadır. Binaların konumlandırılmasında iklim şartları öncelikli faktör olmuştur.

Tandır Evi

Yemek pişirme, oturma gibi birçok ihtiyacın giderildiği tandır evi oldukça ince işçilikle inşa edilmiştir. Üzeri kırangıç örtü ile kaplıdır. Tandır evinde iç duvar raflar ile dekor edilmiştir. Türk ahşap oymacılığının en güzel örneklerini tandır evinde görmek mümkündür.

Cirit

Orta Asya Kavimlerinin hayatlarını devam ettirebilmek için ihtiyaç duyduğu en önemli iki materyal at ve mızraktır. Bu sebeple coğrafyamızda yaşayan her insan ata binmeyi ve mızrak kullanmayı iyi derecede bilir, böylelikle her daim savaşa hazır oluyordu. Daha iyi savaşçılar yetiştirmek için en iyi binene ve mızrak kullanana ödülleri verilmiş, bir süre sonra bu durum bir oyun halini almıştır. Özünde bir merhamet oyunu olan Cirit'te; ata ve savaşçıya zarar verilmeden rakip yakalanır. Bu oyun atın Türk Kavimleri hayatındaki önemini vurgular.

Bardız Kilimi

Erzurum'un Şenkaya ilçesi taraflarında çok eski tarihlerden beri dokunan kilim Bardız Kilimi olarak bilinmektedir. Bitki motiflerinin ve iri güllerin meydana getirdiği kompozisyonlar, ayetler, methiyeler, kuş, geyik, aslan figürleri göze çarpar. İstar adı verilen tezgahlarda dokunan kilimler bu yönü ile Osmanlı Saray Kilimi ile aynı özelliği taşımaktadır; zira dokuma tekniği ile Osmanlı kilimi'nin tek benzeridir. Kilimler ilkbahar aylarında koyunlardan kırkılarak elde edilen yünün eğrilmesinden imal edilen ip ile dokunur. Kilim; ticari amaçlı olarak da kullanılmaktadır. Bardız Kilimi Tebriz Kapı Kültür ve Sanat Çarşısında satışa sunulmaktadır.

Aşıklık Geleneği

Erzurum kültüründe çok önemli bir yer bulan Aşıklık; teknolojinin etkisiyle gide-rek azalmaya devam etmekle birlikte bu geleneği sürdüren

mekanlar ilimizde mevcuttur. Aşık Reyhani ve Sümmani Baba Erzurum'un önde gelen aşıklarımızdandır. Bu kültür hem korunmuş hem de devam ettirilmektedir.

Erzurum Barı

Bar; mertliğin, yiğitliğin, birliğin, beraberliğin ve cesaretin sahnelendiği bir halk oyunudur. Bar, Anadolu'nun doğu ve kuzey bölgelerinde en çok Erzurum yöresinde oynanmaktadır.

Erzurum'da bar oynanırken en çok şu dörtlüklerle başlanır.

*Yüzyılların ardından kopup
gelen bir vakar*

*Kahramanlık, yiğitlik, erlik
destanıdır bar*

*Bu oyunda gör bizi, geçme
sakın ırraktan*

*Gözü'n varsa seçersin bar'da
karayı ak'tan...*

Erzurum Bakırı

Tarihin ilk dönemlerinden günümüze kadar günlük hayatın en önemli materyallerinden biri olan bakır, çok çeşitli alanlarda kullanılmıştır. Kazanlar, bakraçlar, güğümler, süs eşyaları, bakırdan yapılmış araç ve gereçler atalarımızın hayatında büyük bir yer tutmuştur.

Erzurum, Anadolu Selçuklular döneminde çeşitli teknikler üzerinde çalışan önemli bakır atölyelerinin başında gelmekteydi. Erzurum'da köklü bir kültüre sahip olan bakır işçiliği varlığını, Bakırcılar Çarşısında sürdürmektedir.

Abdurrahman Gazi Türbesi

Abdurrahman Gazi islam orduları'nın Anadolu'ya yapılan ilk seferlerinde ordu komutanlığı yapmış, islam ordusu'nun sancaktarlığını üstlenmiş ve ashab-ı kiram'dan olduğu kabul edilen bir zattır. Türbe şehrin 2.5 km güneydoğusunda Eğirli dağının eteklerinde yer al-

maktadır. Türbe üzerindeki kitabeye göre, Erzurum Valisi Yusuf Ziya Paşa'nın refikası Ayşe Hanım tarafından 1796 yılından yeniden yapılmıştır. Kemerli bir kubbe ile ortadan ikiye bölünmüştür. Türbenin doğu ve batı tarafında iki giriş kapısı mevcuttur. Doğu kapısını türbeyi ziyaret etmek isteyen bayanlar, batı kapısını türbeyi ziyaret etmek isteyen erkekler kullanır. Türbenin içinde 4.85 cm uzunluğunda bir sanduka bulunmaktadır. Türbenin hemen alt kısmında Erzurum Ovasının eşsiz güzelliğini seyredebileceğiniz bir mesire alanı ve restoran yer almaktadır.

CAMİLER **Ali Paşa Camii**

Ali Paşa Camii, Erzurum'un Ali Paşa Mahallesi'nde, Molla Ağa Sokak'tadır. 1570 yılında Erzurum Valisi Ali Paşa tarafından yaptırılmıştır.

Cami kare planlı, düz tavanlı ve dört ahşap direklidir. Son cemaat yeri ahşap sütunlar üzerine kurulmuş ve sonradan kapatılmıştır. Caminin kuzeybatı köşesinde taş kaideli, tuğla gövdeli bir minare vardır.

Avluda Osmanlı dönemi-ne ait tuvalet, revaklı abdestlikler ve üç gözlü bir çeşme bulunur. Kitabeler, 1865 yılında yapılan onarımları işaret etmektedir. Avluda ayrıca iki mezar ve cami içinde bir mezar yer alır.

Ayaz Paşa Camii

Ayaz Paşa Camii, Erzurum'un Ayaz Paşa Mahallesi'nde, Ayaz Paşa Caddesi üzerinde yer alır. 1558-1560 yılları arasında Erzurum Valisi Ayaz Paşa tarafından cami, hamam ve çeşmeden oluşan bir külliye olarak yaptırılmıştır. Erzurum'un Osmanlı Dönemine ait en eski camisidir.

Cami, kare planlı, düz tavanlı ve dört ahşap direklidir. Kuzey cephesinde, ahşap sütunlar üzerine kurulu üç gözlü son cemaat yeri bulunur. Giriş kapısı sivri kemerli olup, geometrik ve bitkisel motiflerle süslü mermer panoya sahiptir. Ahşap kapı kanatları, kilit ve kapı kolları orijinaldir.

Minare, taş kaideli ve silindirik gövdeli olup caminin kuzeydoğu köşesinde yer alır. Mukarnaslı şerefe altı ve kuzey cephesindeki çini süslemeler dikkat çekicidir.

Caminin çeşmesi 1780 yılında yenilenmiş, ancak orijinali yıkılmıştır. Yapının güney ve batı tarafında bir hazire bulunur. Hazirede, 1877-1878 Osmanlı Rus savaşında (93 Harbi) Erzurum halkını minareden mücadeleye davet eden Ayaz Paşa Camii müezzini Abdullah Efendi'nin kabri yer alır.

Caferiye Camii

Caferiye Caminin giriş kapısı üzerinde yer alan 5 satırlık kitabeye göre cami; Sultan İbrahim'in hükümdarlığı sırasında Erzurum Hazinesi Mukataa memuru Ebubekir oğlu Hacı Cafer tarafından Miladi 1645 yılında yaptırılmıştır. Külliye şeklinde inşa edilmiştir. Ancak hamam, medrese ve çeşmesi günümüze ulaşmamıştır.

Dervişağa Camii

Cami, Hacı Derviş Ağa tarafından 1717 yılında yaptırılmıştır. Caminin av-

lusunun doğusunda küçük bir hazire ile baldaken planlı Derviş Ağa'ya ait türbe bulunmaktadır. Kitabesine göre Abdurrahman oğlu Müderris hacı Müştak tarafından 1845 yılında onarılmıştır. Kuzey-batı köşesinde yer 26 metre yüksekliğindeki minare, kare kaideli ve silindirik gövdelidir.

Esat Paşa Camii

Erzurum iç kalesinin batısında yer almaktadır. Giriş kapısı üzerinde yer alan kitabeye göre 1830-1836 yıllarında Erzurum Valisi olarak görev yapmış olan Esat Muhlis Paşa tarafından inşa ettirilmiştir. Yapı 1852 yılında Sultan Abdülmecid tarafından tamir ettirilmiştir. Bu sebeple kitabesinin üzerinde Abdülmecid Tuğrası bulunmaktadır. Cami orijinalinde ahşap destekli ve düz tavanlıdır. İçerisinde ve son cemaat yerinde hat sanatının önemli örneklerine rastlanmaktadır.

Gürcükapı Camii

Cami 1608 yılında Erzurum Yeniçeri Başı Zekerci Ali Ağa tarafından yaptırılmıştır. Kare plan ve tek kubbelidir. Son cemaat yeri üç gözlüdür. Kuzey duvara bitişik mahfili 8 ahşap destek üzerindedir. Yapının son cemaat yeri 3 gözlüdür.

Kurşunlu Camii

Erzurum Kalesinin kuzey eteğinde yer almaktadır. Şeyhülislam Seyyid Feyzullah Efendi tarafından küçük bir külliye olarak yaptırılmıştır. Feyziye Cami olarak da adlandırılmaktadır. Kubbeleri kurşun levha ile kaplıdır. Giriş kapısı üzerinde bir kitabe mevcuttur. Yapıda kül rengi muntazam taşlar kullanılmıştır. Sütun başlıkları sadedir. Ahşap kapı kanatları üzerinde bitkisel bezemeler yer almaktadır.

Murat Paşa Camii

Caminin banisi hakkında yapılan çalışmalarda Murat Paşa'nın Kuyucu Murat Paşa

değil de Erzurum Beylerbeyi Kara Murat Paşa olabileceğine dair tespitler ileri sürülmüştür. Caminin kitabesine göre 1573 yılında Sultan II. Selim Saltanatı sırasında inşa edildiği bilinmektedir. Kare planlı ve tek kubbelidir. Kuzeyinde 5 gözlü son cemaat yeri mevcuttur. Ana giriş kapısı basık kemerlidir. Harim kısmı üzerinde ahşap sütunlara oturtulmuş mahfil bulunmaktadır.

Narmanlı Camii

Çifte Minareli Medresenin doğusunda yer alan Narmanlı Camiinin kapısının üzerinde bulunan 4 satırlık kitabeden edinilen bilgiye göre camii 1738 yılında yaptırılmıştır. Kare bir alana inşa edilmiştir ve tek kubbeli camii örneklerindendir. Son cemaat yeri 5 küçük kubbeden meydana gelmektedir. Camii büyük boyutlu kesme taş malzeme ile inşaa edilmiş olup, kaliteli bir işçiliği yansıtmaktadır.

İbrahim Paşa Camii

Taş Ambarların kuzeyinde yer alan cami, kitabesinde yer alan bilgiye göre 1748 yılında İbrahim Ethem Paşa tarafından yaptırılmıştır. Kare planlı ve tek kubbeli camii örnekleri arasında yer almaktadır. Caminin doğu ve batı cephelerinde açılan altta dikdörtgen üçer ve üstte yuvarlak kemerli birer pencere ile aydınlatılmaktadır. Son cemaat yeri 3 gözlüdür ve küçük kubbeler ile örtülüdür.

Şeyhler Camii

Üzerinde herhangi bir yapım kitabesi bulunmayan cami, vakıf kayıtlarına göre 1737-1766 tarihleri arasında yaptırıldığı bilinmektedir. Külliye örnekleri arasında yer almaktadır. Caminin yanında; medrese, hamam, kütüphane ve çeşme bulunmaktadır. Tek kubbelidir. Kuzey cephesinde 3 gözlü son cemaat yeri mevcuttur. Giriş kapısı basık kemerlidir. Dört cephesinden açılan pencereler ile aydınlatılmaktadır. Ayrıca caminin minaresinde bulunan İsmail Fahim tarafından yapılmış güneş saati de caminin en önemli ve görülesi unsurlarındandır.

Fetih Camii

Yapıya ait günümüzde herhangi bir kitabe olmasına rağmen Erzurum Doğa ve Kültür Varlıklarının Koruma Kurulu Döküm Kaydında 1977 yılına ait bir evrakta, kitabenin sonunda 1850 tarihi geçtiği belirtilmiştir. 1850 Tarihinde inşa edildiği düşünülmektedir. Kiliseden Camiye çevrilen yapı 1997 yılında restore edilerek Fetih Camii adıyla kullanılmaya başlanmıştır.

Cami, mimari özellikleriyle tipik Osmanlı döneminin taş işçiliğini ve sadeliğini yansıtır. İnşasında kesme taşlar ve yerel malzemeler kullanılmıştır. Üzerindeki süslemeler ve kitabeler, Osmanlı sanatının zarif detaylarını yansıtır.

MEDRESELER

Ahmediye Medresesi

Erzurum'un tarihi camilerinden olan Murat Paşa Camii'nin doğusunda yer almaktadır. Üzerindeki kitabelere göre, 1314 yılında Gani Ahmet Bin Ali Bin Yusuf tarafından yaptırılmıştır. Darülhadis medresesi olarak inşa edilen yapı, kapalı avlulu, iki eyvanlı, revaksız ve tek katlıdır.

Medresenin orta bölümünü örten aynalı, çapraz tonozlu kapalı avlunun kuzey ve güneyinde sivri beşik tonozlu iki eyvan bulunmaktadır. Avlunun doğusunda ve batısında dar iki oda yer almaktadır. Yapının dört köşesinde tonozlarla kaplı büyük boyutlu dört oda daha bulunmaktadır. Bütün odaların kapıları avluya açılmaktadır.

Medrese içindeki süslemeler, dönemin özelliklerini yansıtmaktadır. Kuzey cephenin dışında, köşelerinde sütunlar bulunan bir mihrap yer almaktadır. Günümüzde Murat Paşa Camii'nin minaresi olarak bilinen minare, aslında bu medreseye aittir.

Kurşunlu Medresesi

İç kalenin kuzey eteğine inşa edilmiş olan medresenin kitabesi, giriş kapısı alınlığındaki sürgü üzerindedir.

1700 yılında Şeyhülislam Feyzullah Efendi tarafından yaptırılmıştır. Medrese, doğu duvarına paralel sekiz, kuzeyde iki ve güneyde üç olmak üzere toplamda on üç odalıdır. Odaların içinde ocak ve yuvarlak kemerli ikişer niş bulunmaktadır. Odalar, medreseyi U şeklinde çevrelemektedir.

Pervizoğlu Medresesi

Üzerinde herhangi bir kitabesi bulunmayan medrese, Hacı Mehmet Efendi'nin vakfiyesine göre 1716 yılında Hacı Mehmet Efendi tarafından yaptırılmıştır. Pervizoğlu Camii'nin güneydoğu köşesine bitişiktir. Medresenin dört odası günümüze ulaşmıştır. Odalar dikdörtgen planlıdır ve avluya bakan birer pencereleri bulunmaktadır. Kapı ve pencerelerin üzerinde birer mazgal pencere yer almaktadır.

Şeyhler Medresesi

Şeyhler Camii'nin batısında yer almaktadır. 1760 yılında Müftü Şeyh Mustafa Efendi tarafından yaptırılmıştır. Medreseye giriş, doğu cephesindeki düz bir kapıdan sağlanmaktadır. Üzeri açık dikdörtgen planlı bir avlunun etrafında on iki odadan oluşmaktadır. Odalar farklı boyutlardadır ve avluya bakan birer pencereleri bulunmaktadır.

KÜMBETLER

Cimcime Hatun Kümbeti

Cimcime Hatun Kümbeti, Erzurum şehir merkezindeki Cumhuriyet Caddesi üzerinde yer almaktadır. 2010 yılında yapılan kentsel dönüşümle kuzeydeki giriş ve inşa kitabesi ortaya çıkarılmıştır. Kitabeye göre kümbet, Hicri 704 (Miladi 1304) yılında vefat eden Ahmed Han kızı Cengâl Hatun için yaptırılmıştır.

14.yüzyıl başlarına tarihlenen yapı, silindirik gövdesiyle sade bir tasarıma sahiptir. İçten kubbe, dıştan konik kûlahla örtülüdür. Doğu, batı ve güneydeki küçük pencerelerle aydınlatılır, giriş kuzeydedir. Güneyde,

mukarnaslarla süslenmiş mihrap nişi yer alır. Külâhın altında meander motifli bir kuşak dikkat çeker. Kesme taş kullanılarak inşa edilen kümbet, Erzurum'un tarihini yansıtan önemli bir yapıdır.

Emir Sadrettin (Karanlık) Kümbeti

Emir Sadrettin (Karanlık) Kümbeti, Erzurum'un Derviş Ağa Mahallesi'nde, 1308 yılında Sadrettin Türk Bey tarafından yaptırılmıştır. Kitabesinde, türbenin Türk Bey Vecihiddin'in oğlu Sadrettin Türk Bey'in emriyle yapıldığı yazmaktadır.

Kümbet, dıştan onikigen, içten silindirik planlı ve iki katlıdır. İçten kubbe, dıştan konik külâhla örtülmüştür. Doğu, batı ve güney yönlerinde pencereler yer alır; süslemeleri ve mukarnaslarıyla güney penceresi dikkat çeker. Kuzeydeki giriş ise geometrik desenler ve kırmızı taş bezemelerle özenle işlenmiştir.

Külâhı sade, taş alemlerle sonlanmaktadır. Sade ve zarif işçiliğiyle dönemin mimari özelliklerini yansıtan önemli bir yapıdır.

Gümüşlü Kümbet

Gümüşlü Kümbet, Erzurum'un Kars Kapısı semtinde, Asri Mezarlık karşısında yer almakta olup, 14. yüzyıl sonlarına tarihlenmektedir.

Dıştan onikigen, içten silindirik ve iki katlı olan kümbet, içten kubbe, dıştan konik külâhla örtülmüştür. Kuzeyde mukarnas kavsaralı bir giriş, doğu ve batıda süslü pencereler, güneyde kazayağı motifli bir mihrap nişi bulunur. Gövdenin üst kısmında geometrik desenli kırmızı bir bordür dikkat çeker.

Kesme taş kullanılarak yapılan kümbet, sade tasarımı ve zarif detaylarıyla dönem mimarisini yansıtan önemli bir eserdir.

Rabia Hatun (Rabia Ana) Kümbeti

Rabia Hatun Kümbeti, Erzurum'un Hasan-ı Basri

Mahallesi'nde bulunan, 14. yüzyılın başlarına tarihlenen bir türbedir. Adı, burada yatan kişinin İlhanlı döneminde yaşamış Rabia adlı bir kadın veya 8. yüzyılda Basra'da yaşamış Rabia'tül-Adviyye'ye ithaf edilen bir türbe olabileceği ihtimalleriyle anılmaktadır.

Türbe, dıştan onikigen, içten silindirik bir plana sahiptir ve taşlarla inşa edilmiştir. Üst örtüsü zamanla yıkılmış, ancak onarılmıştır. Giriş kısmı, yedi basamaktan oluşan bir merdivenle erişilebilen yüksek bir kapıdır. Gövde, sekizgen olup, sivri kemer dizileri ve bitkisel kabartmalarla süslenmiştir. Türbenin üç yönünde pencereler ve güney duvarında süslü bir mihrap bulunur. Zarif kabartmalar ve detaylar, yapının estetik değerini vurgular.

TÜRBELER

Habib Baba Türbesi

Erzurum'un Yakutiye ilçesinde yer alan bu türbe, 19. yüzyılda yaşamış, tasavvufa adanmış Habib Baba'ya aittir. Sade bir mimariye sahip olup, içinde Habib Baba'ya ait sanduka bulunmaktadır. Ziyaretçiler burada dua edip manevi huzur arar. Erzurum'un

manevi dokusunu keşfetmek isteyenler için anlamlı bir mekan olarak öne çıkar.

Pir Ali Baba Türbesi

Erzurum'un Palandöken Dağı eteklerinde bulunan bu türbe; 13. yüzyılda yaşamış, Anadolu'da İslamiyet'in yayılmasına katkıda bulunan tasavvuf büyüğü Pir Ali Baba'ya aittir. Horasan erenlerinden olduğu rivayet edilir. Erzurum'da deprem ve diğer afetlerden korunmak amacıyla 1001 Hatim geleneğini başlatmış ve bu hizmetin devamlılığı için büyük bir vakıf kurmuştur. Türbe, sade bir yapıya sahip olup kesme taşla inşa edilmiştir. Manevi huzur bulmak isteyenler için önemli bir yerdir.

Efe Hazretleri (Hâce Muhammed Lutfi) Türbe ve Müştemilatı

Asıl adı Hâce Muhammed Lutfi olan Efe Hazretleri, 1868 (1285) yılında Pasinler'in Kındığı Köyü'nde dünyaya gelmiştir. Babası Hâce Hüseyin

Efendi, annesi ise Seyyide Hâdîce Hanım'dır.

Efe Hazretleri'nin Mevlid'i, vezinli olarak yazdığı Arapça ve Farsça sözleri ile şiir tarzında yazdığı bütün eserleri "Hulâsatü'l-Hakâyık ve Mektûbât-ı Hâce Muhammed Lutfi" adlı eserde toplanmıştır.

12 Mart 1956 tarihinde vefat etmiş ve Alvar'da babasının yanına defnedilmiştir. Sevenleri, kabrinin bulunduğu alana cami, türbe ve misafirhaneden oluşan bir külliye yaptırmış ve burayı ziyarete gelen misafirlerin istifadesine sunmuşlardır.

"Efe Hazretleri Türbe ve Müştemilatı" adı verilen bu yapı, ziyaretçilerini oldukça etkilemektedir.

HANLAR

- 1) Cennetzade Hanı
- 2) Gümrük Hanı
- 3) Hacılar Hanı
- 4) Hapan (Kapan) Han
- 5) Kadioğlu (Kadızaade) Hanı
- 6) Kamburoğlu Hanı
- 7) Komisli Han
- 8) Rüstem Paşa Kervansarayı (Taş Han)

HAMAMLAR

Boyahane Hamamı

Rüstem Paşa Kervansarayı'nın karşısında yer alan bu hamam, adını bulunduğu bölgede boya işiyle uğraşanların fazlalığından almıştır. Kadın ve erkek bölümleri ayrı ayrı inşa edilmiştir.

Çifte Göbek (İkigöbek) Hamamı

Erzurum'un Yeğenağa Mahallesi'nde bulunan ve yapım tarihi bilinmeyen Çiftegöbek Hamamı, "Gelin Kurnası" bulunan nadir hamamlardandır. 18. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilen yapı, Bakırcı Hacı Mustafa ve Derviş Ağa tarafından inşa edilmiştir. 1976'da koruma altına alınan hamam, 2007'de restore edilmiştir. Soyunmalık, ılıkılık, sıcaklık ve külhan bölümlerinden oluşan hamamda moloz ve kesme taş ile tuğla kullanılmış, aydınlatma kubbelerdeki açıklıklarla sağlanmıştır. En dikkat çekici özelliklerinden biri, sıcaklık bölümündeki iki büyük kubbenin altındaki göbek taşlarıdır. Aydınlatma, kubbelerdeki ışık açıklıklarıyla sağlanmaktadır.

Erzurum (Pastırmacı Fuadiye) Hamamı

Gürcü Kapı semtinde bulunan bu hamam, mimari özellikleri bakımından 19. yüzyılı yansıtmaktadır. İlk olarak “Pastırmacı Hamamı”, daha sonra ise Fuadiye Hamamı adını alan yapı günümüzde ise Erzurum Hamamı olarak faaliyet göstermektedir.

Hanım (Numune) Hamamı

Erzurum’un Esat Paşa Mahallesi’nde bulunan Hanım Hamamı, 17. yüzyılda Raziye Hanım tarafından yaptırılmış ve “Raziye Hanım Vakfı” olarak kaydedilmiştir. Başlangıçta “Aşur Odabaşı Mescidi” olarak bilinen mescidi ve avlusundaki medreseyle bir bütün oluşturmuştur. Soyunmalık, ılıklik, sıcaklik ve külhan bölümleri

rinden oluşan hamamda mo-loz ve kesme taş kullanılmış, örtü malzemesi olarak tuğla tercih edilmiştir. Sekizgen planlı sıcaklik kısmı ve ortasında yer alan göbek taşı dikkat çekicidir. 1691 tarihli vakfiyede hamamın mescide vakfedildiği belirtilmiştir.

Kırk Çeşme Hamamı

Kırk Çeşme Hamamı’nın 16. yüzyılda yapıldığı sanılmaktadır. Farklı dönemlerde yapılan onarımlarla büyük değişikliklere uğramış olsa da yalnızca sıcaklik kısmı orijinal konumunu koruyabilmiştir. Kesme taş ve mo-loz taş kullanılarak yapılan hamam; soyunmalık, ılıklik, sıcaklik ve külhan bölümlerinden oluşmaktadır.

Lalapaşa Hamamı

Erzurum’un Tebrizkapı semtinde yer alan Lalapaşa Hamamı, 16. yüzyılda Lala

Mustafa Paşa tarafından yaptırıldığı düşünülmektedir. Klasik Osmanlı hamam mimarisi özelliklerini taşıyan yapı, soyunmalık, ılıklik, sıcaklık ve külhan bölümlerinden oluşmaktadır.

Hamamın giriş kısmında tromplarla örtülü kubbeli soyunmalık bulunur. Ortasında fiskiyeli bir havuz, duvar kenarlarında oturma sekileri vardır. ılıklik kısmı, dikdörtgen planlı olup, yüksek bir kubbe ve yanlarda tonozlarla örtülüdür. Temizlik hücreleri ve havuz bu bölümde yer alır. Sıcaklık kısmı, merkezi bir kubbe ile örtülüdür ve üç adet halvet hücresi bulunmaktadır.

1984 yılında restore edilen hamam, kesme taş ve moloz taşla inşa edilmiş olup halen korunmaktadır.

Murat Paşa Hamamı

Murat Paşa Camii'nin güneyinde yer almaktadır. Taç kapısı üzerinde yer alan kitabesi günümüze ulaşmamıştır. Murat Paşa Camii ile aynı yıllarda yapıldığı ve Murat Paşa'nın evkafı olmasından ötürü 16. Yüzyılın ikinci yarısına tarihlendirilmektedir.

Tahta Hamamı

Erzurum Kadana Mahallesi'nde bulunan Tahta Hamamı, 18. yüzyılda Vali İbrahim Paşa tarafından yaptırılmıştır. Hamam, soyunmalık, ılıklik, sıcaklık ve külhan bölümlerinden oluşur.

Hamama batıdaki geniş dehlizden girilir. Soyunmalık, kare planlı olup, kubbesi yerine ahşap tavanla örtülmüştür. Soyunmalığın güneydoğusundaki kapıdan ek bir soyunma alanına geçilir.

ılıklik, beşik tonozlarla örtülmüş iki odadan oluşur. Buradan sıcaklık bölümüne geçilir. Sıcaklık, uzun dikdörtgen bir alandır ve ortasında sekizgen bir göbek taşı bulunur. Ayrıca, küçük bir halvet hücresi de yer alır.

Hamam, moloz taş ve kesme taşla inşa edilmiş olup, suyu Akpınar'dan sağlanır.

Bunların dışında şehrimizde; Askeri Hamam, Kale Hamamı, Küçük Hamam, Mekteb-i İdadi Hamamı, Saray Hamamı, Şeyhler Hamamı isimli hamamların var olduğu bilinmektedir.

ÇEŞMELER

Akpınar Çeşmesi

Mahallebaşında, meydanın güneybatısında bulunmaktadır. 1745 yılında onarım gören çeşmenin, ilk yapım tarihi ve banisi hakkında kesin bilgi yoktur. Çeşmede sekiz rüleden su akıtılmaktadır. Erzurum'un en zengin su kaynaklarından birine sahiptir. Suyunun çokluğu ve berraklığı nedeniyle Akpınar olarak adlandırılmıştır.

Cennet Çeşmesi

Rabia Ana Mahallesi'nde, Boyahane Hamamın doğusunda yer almaktadır. Çeşmenin tarihi kesin olarak bilinmemektedir. Ancak Erzurum'un en eski çeşmelerinden biri olarak kabul

edilmektedir. Bugünkü çeşme tümüyle yenilenmiştir. Duvar örgüsü biçimindeki yüzeyde üç rüle ve yukarıda tas yuvası yer almaktadır.

Dabakhane Çeşmesi

Erzurum Tebriz Kapı semtinde bulunmaktadır. Bu bölge, deri işleme atölyelerinin yoğun olduğu bir yerdir ve çeşme de zanaatkarların su ihtiyacını karşılamak için yapılmıştır. 18. Yüzyılda yapıldığı bilinmektedir. Çeşme günümüzde yol seviyesinden yaklaşık 4 metre derinde kalmıştır.

Şabahane Çeşmesi (Şafiiler Çeşmesi)

Erzurum Taşmağazalar Caddesinin başında yer almaktadır. Kitabesine göre Kanuni Sultan Süleyman zamanında Yakup adlı birisi tarafından yapılmıştır. Çeşmeler dizisi Şafiiler Camii'nin altında yer almaktadır.

Bu çeşmeler, Erzurum'un tarihi ve kültürel dokusuna önemli katkılarda bulunan, Osmanlı döneminin izlerini taşıyan önemli su yapılarıdır.

Çeşmeler ve Camii Çeşmeleri

1. Abdullah Paşa Çeşmesi (Emir Şeyh Camii Çeşmesi)
2. Ağvan Çeşmesi
3. Akpınar Çeşmesi
4. Ali Paşa Camii Çeşmesi
5. Arife Sokak Çeşmesi
6. Bakırcı Camii Çeşmesi
7. Cafer Ağa Çeşmesi
8. Camidar Sokak Çeşmesi
9. Cedid Çeşmesi
10. Cennet Çeşmesi
11. Cürübe Çeşmesi (Palandöken Meydan Çeşmesi)
12. Çeşme Sokak Çeşmesi
13. Çeteci Abdullah Paşa Çeşmesi I
14. Çeteci Abdullah Paşa Çeşmesi II
15. Çeteci Abdullah Paşa Çeşmesi III
16. Çeteci Abdullah Paşa Çeşmesi IV
17. Çeteci Abdullah Paşa Çeşmesi V
18. Çifte Minareli Medrese Çeşmesi
19. Çortan Sokak Çeşmesi I
20. Çortan Sokak Çeşmesi II
21. Çukur Çeşme
22. Dabakhane Çeşmesi
23. Darağaç Çeşmesi
24. Dede Ağa Çeşmesi
25. Dere Pınar Çeşmesi
26. Develer (Gülahmet) Çeşmesi
27. Dörtgüllü Çeşme
28. Eminkurbu Çeşmesi I
29. Eminkurbu Çeşmesi II
30. Esat Paşa Camii Çeşmeleri
31. Feyzi Bey Çeşmesi
32. Gümüşgöz Çeşmesi
33. Gümüşmasat Çeşmesi
34. Habip Efendi (Siviraik) Çeşmesi
35. Hacı Cuma Camii Çeşmesi
36. Hacı Halil Sokak Çeşmesi
37. Hacılar Hanı Çeşmesi
38. Hacı Kurban Çeşmesi I
39. Hacı Kurban Çeşmesi II
40. Hacı Mehmet Çeşmesi (Gürcü Kapı Çeşmesi)
41. Hafız Çeşmesi
42. Hafız Hamza Çeşmesi
43. Haliç Çeşmesi
44. Hasan Ağa Çeşmesi
45. Hüseyin Ağa (Hüso Ağa) Çeşmesi
46. İsmail Ağa Çeşmesi
47. Kadana Camii Çeşmesi
48. Kadioğlu Çeşmesi
49. Kale Çeşmesi
50. Karatazi Çeşmesi
51. Ketencizade Camii Çeşmesi
52. Kırkçeşme
53. Kırmızı Çeşme (Çeşme-i Sara) (Afife Hatun)
54. Korukçu Sokak Çeşmesi I
55. Korukçu Sokak Çeşmesi II
56. Kurşunlu Camii Çeşmeleri (Feyziye Camii Çeşmeleri)
57. Kümbet Çeşmesi
58. Mehdi Efendi Mahallesi (Hacı Ömer Ağa) Çeşmesi
59. Mehmet Emin Ağa (Saksoncubastı) Çeşmesi
60. Mehmet Ketüda Çeşmesi (Gürcü Mehmet Paşa Çeşmesi)
61. Murat Paşa Camii Çeşmesi
62. Narmanlı Camii Çeşmesi
63. Osman Ağa (Komser) Çeşmesi
64. Ömer Paşa Çeşmesi
65. Pervizoğlu Camii Çeşmesi
66. Rabia Hatun (Rabia Ana) Çeşmesi
67. Şeyh Osman Efendi Çeşmesi
68. Sofuzade Camii Çeşmesi
69. Şehitler Çeşmesi
70. Sütlüce Camii Çeşmesi
71. Talip Ağa Çeşmesi
72. Taşhan Çeşmesi
73. Tiriyaki Hasan Ağa Çeşmesi
74. Vali Çeşmesi
75. Yavuz Ağa Çeşmesi
76. Ziya Paşa Camii Çeşmesi
77. Zeyrek Camii Çeşmesi

ERZURUM'A AIT COĞRAFI İŞARETLİ ÜRÜNLER

- 1) Civil Peynir (11.09.2009 - 116)
- 2) Erzurum Aşmalı Yahni (27.12.2021 - 985)
- 3) Erzurum Aşotu (12.09.2022 - 1220)
- 4) Erzurum Ayran Aşı Çorbası (13.04.2022 - 1074)
- 5) Erzurum Ayva Yahnisi/Kalyesi (16.02.2023.1339)
- 6) Erzurum Babaanne Pastası / Erzurum Pastası (01.10.2024 - 1642)
- 7) Erzurum Cılbıra/Çılbır Yemeği (03.08.2023 - 1433)
- 8) Erzurum Çaşır Kavurması (06.06.2023 - 1372)
- 9) Erzurum Çaşır Salamurası (08.09.2022 - 1213)
- 10) Erzurum Çeç Pancarı (26.12.2022 - 1304)
- 11) Erzurum Çiriş Yemeği (18.08.2022 - 1194)
- 12) Erzurum Çortutu Pancarı (27.12.2021 - 987)
- 13) Erzurum Demir Tatlısı (27.12.2021 - 988)
- 14) Erzurum Dut Çullaması (23.02.2022 - 1036)
- 15) Erzurum Ecem / Acem / Lavaş Ekmeği (25.05.2023 - 1365)
- 16) Erzurum Ehram/İhram Dokuma Kumaşı (06.7.2018 - 364)
- 17) Erzurum Ekşili Dolma (27.10.2022 - 1246)
- 18) Erzurum Eriştesi (18.11.2022 - 1258)
- 19) Erzurum Et Kavurması (05.07.2022 - 1163)
- 20) Erzurum Gliko (03.08.2022 - 1187)
- 21) Erzurum Herle Çorbası (03.08.2023 - 1434)
- 22) Erzurum Hink Yemeği (03.08.2023 - 1435)
- 23) Erzurum Hurma Tatlısı (02.03.2023 - 1340)
- 24) Erzurum Kara Fatma Çorbası (08.12.2022 - 1275)
- 25) Erzurum Kavut Haşılı (16.02.2023 - 1338)
- 26) Erzurum Kaz Lokması (02.03.2023 - 1343)
- 27) Erzurum Kesme Aşı Çorbası (13.04.2022 - 1075)
- 28) Erzurum Ketesi (20.01.2023 - 1318)

- 29) Erzurum Kıtlama Şekeri (25.05.2022 - 1125)
- 30) Erzurum Kuru Kayısı Kaysefesi (01.10.2024 - 1643)
- 31) Erzurum Mantısı / Erzurum Hingeli (11.08.2021 - 847)
- 32) Erzurum Pastırması (10.01.2023 - 1311)
- 33) Erzurum Patates Boranisi (10.01.2024 - 1641)
- 34) Erzurum Pekmezli Baklavası (20.01.2021 - 654)
- 35) Erzurum Pekmezli Kadayıfı (19.12.2022 - 1293)
- 36) Erzurum Peynir Helvası (16.07.2021 - 806)
- 37) Erzurum Su Böreği (28.07.2020 - 514)
- 38) Erzurum Sucuğu (25.04.2022 - 1092)
- 39) Erzurum Şalgam Dolması (02.08.2022 - 1185)
- 40) Erzurum Tatar Böreği (26.05.2023 - 1367)
- 41) Erzurum Tereyağı (23.10.2022 - 1244)
- 42) Erzurum Tel Helvası (26.09.2022 - 1230)
- 43) Erzurum Tuzlu Lokumu (26.05.2023 - 1368)
- 44) Erzurum Yumurta Pilavı (23.02.2022 - 1037)
- 45) Hasankale Lavaşı (04.02.2022 - 1020)
- 46) Hasita / Hasuta (23.05.2022 - 1117)
- 47) Hınıs Fasulyesi (27.12.2016 - 206)
- 48) İspir Fasulyesi (31.01.2011 - 141)
- 49) İspir Kaymağı (22.05.2019 - 431)
- 50) Kadayıf Dolması (26.06.2012 - 161)
- 51) Karnavas Bezi (20.12.2021 - 976)
- 52) Karnavas Dut Pekmezi (06.09.2009 - 112)
- 53) Küflü Civil Peynir (Göğermiş Peynir) - (30.11.2012 - 164)
- 54) Narman Şeker Fasulyesi (20.07.2020 - 506)
- 55) Oltu Çağ Kebabı (22.02.2010 - 127)
- 56) Oltu Taşı (27.11.2015 - 192)
- 57) Pasinler Yaprak Döneri (06.09.2023 - 1463)
- 58) Tortum Ekşi Pestili (29.01.2024 - 1528)
- 59) Erzurum Burma Bileziği (25.12.2024 - 1681)

NEREDE KONAKLANIR?

TURİZM İŞLETME BELGELİ KONAKLAMA TESİSLERİ

PALANDÖKEN KAYAK MERKEZİ

PALAN OTEL

★★★★★

☎ +90 442 317 06 99

POLAT ERZURUM RESORT HOTEL

★★★★★

☎ +90 442 232 00 10

SWAY HOTELS

★★★★★

☎ +90 442 230 30 30

DEDEMAN SKI LODGE

★★★★

☎ +90 442 232 03 99

PALANDÖKEN DEDEMAN KAYAK

MERKEZİ

★★★★★

☎ +90 442 232 03 93

THE ERZURUM HOTEL

★★★★

☎ +90 442 408 15 15

BALSOY MOUNTAIN HOTEL

★★★★

☎ +90 442 408 77 70

ŞEHİR MERKEZİ

HILTON GARDEN INN ERZURUM

★★★★★

☎ +90 442 232 32 32

RAMADA BY WYNDHEM ERZURUM

★★★★★

☎ +90 444 48 25

Palandöken

BORAPARK OTEL

★★★★

☎ +90 442 327 61 62

ER YILDIZ OTEL

★★★★

☎ +90 442 315 53 15

ERZURUM ESADAŞ OTEL

★★★★

☎ +90 442 233 54 25

4422335425/26

HOTEL GRAND HİTİT

★★★★

☎ +90 442 233 50 01

POLAT OTELİ

★★★★

☎ +90 442 235 03 63

AMİLLER

★★★★

☎ +90 442 234 92 17

BÜYÜK AKÇAY OTELİ

★★★★

☎ +90 442 235 32 64

HEMTAŞ OTEL

★★★★

☎ +90 537 953 36 82

İLÇEDE BULUNAN TESİSLER

AYDINER RESORT OTEL

★★★★ Horasan

☎ +90 530 248 65 00

GÜLPERİ HOTEL

★★★★ Narman

☎ +90 442 741 35 35

ÇAKIR PALACE

★★★★ İspir

☎ +90 533 740 45 38

RESULOĞLU OTEL

★★★★ Köprüköy

☎ +90 539 590 05 71

YÜKSELEN OTEL KARAYAZI

★★★★ Karayazı

☎ +90 530 066 95 82

ALAGÖZ APART

Karaçoban

☎ +90 507 226 76 46

BELLİ APART

Köprüköy

☎ +90 543 248 20 23

BEY KONAĞI APART OTEL

Hınıs

☎ +90 442 511 21 39

BÜYÜK HANEDAN APART OTEL

Hınıs

☎ +90 533 237 30 33

HASAN GÜMÜŞ APART OTEL

Karaçoban

☎ +90 505 989 61 71

HORASAN BOLERO APART OTEL

Horasan

☎ +90 532 113 52 05

MEMO APART OTEL

Karaçoban

☎ +90 533 814 96 84

ŞAKİROĞLU APART

Tekman

☎ +90 536 968 11 60

YEDİGÖLLER DOĞA EVLERİ

Uzundere

☎ +90 532 794 13 56

BASİT KONAKLAMA TURİZM İŞLETME BELGELİ KONAKLAMA TESİSLERİ

İL MERKEZİNDE BULUNAN TESİSLER

DENİZ PANSİYON
(Palandöken)

☎ +90 537 309 56 89

EVİN KONUKEVİ
(Palandöken)

☎ +90 442 342 06 66

ERDER3200 BUNGALOW EVLER
(Palandöken)

☎ +90 442 317 08 04

SULTAN PANSİYON
(Yakutiye)

☎ +90 442 234 88 81

SERHAT OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 532 152 58 74

HOTEL YAKUTİYE
(Yakutiye)

☎ +90 532 507 62 34

HOTEL AKGÜN
(Yakutiye)

☎ +90 536 967 71 85

OTEL ZADE
(Yakutiye)

☎ +90 543 126 16 16

ÇAĞ OTEL
(Yakutiye)

☎ +905364987828

HEKİMOĞLU OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 505 371 36 63

FERAİH PANSİYON
(Yakutiye)

☎ +90 532 490 89 99

ELİT APART
(Yakutiye)

☎ +90 533 243 83 86

ERDEM BAYAN APART
(Yakutiye)

☎ +90 538 618 43 27

KRAL OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 442 234 64 00

ATLAS OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 552 399 00 25

GRAND ÇATALKAYA HOTEL
(Yakutiye)

☎ +90 546 285 59 00

GNC KIZ KONUKEVİ
(Yakutiye)

☎ +90 530 626 62 25

OTEL AYDIN
(Yakutiye)

☎ +90 442 214 01 58

BAHAR OTELİ
(Yakutiye)

☎ +90 442 213 33 08

ÇINAR OTELİ
(Yakutiye)

☎ +90 535 449 70 72

LÜKS OTELİ
(Yakutiye)

☎ +90 541 270 58 20

UYGUN OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 552 001 65 21

ASYA OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 542 367 13 20

BERLİN OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 532 529 55 82

BİNGÖL OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 533 489 03 42

GÜLER OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 536 974 14 99

SALTUK OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 505 494 07 76

KERVANSARAY OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 442 235 13 08

KANARYA OTEL
(Yakutiye)

☎ +90 507 363 87 76

GEZ OTELİ
(Yakutiye)

☎ +90 532 058 91 85

BAYSAL PANSİYON
(Yakutiye)

☎ +90 538 300 00 93

OTEL BEY
(Yakutiye)

☎ +90 442 442 04 42

HOTEL TAHRAN

(Yakutiye)

☎ +90 532 746 42 43

BERAT PANSİYON

(Yakutiye)

☎ +90 532 765 23 41

OTEL SEMİH

(Yakutiye)

☎ +90 442 230 63 27

RAFO OTEL

(Yakutiye)

☎ +90 442 235 02 25

ÖNCÜ ERKEK KONAKLAMA

(Yakutiye)

☎ +90 536 892 42 11

OTEL SARAY

(Yakutiye)

☎ +90 533 960 39 21

SARAY OTEL

(Yakutiye)

☎ +90 533 960 39 21

PARADİSE OTEL

(Yakutiye)

☎ +90 532 400 61 31

OTEL ARI

(Yakutiye)

☎ +90 442 214 11 29

OTEL SEFA

(Yakutiye)

☎ +90 530 202 85 72

OTEL YEŞİL ARTVİN

(Yakutiye)

☎ +90 532 295 13 21

KILIÇ OTELİ

(Yakutiye)

☎ +90 535 563 07 06

YEDİKAPI OTEL

(Yakutiye)

☎ +90 532 435 96 90

OTEL GÜLER

(Yakutiye)

☎ +90 530 065 11 25

OTEL BÖREKLİ

(Yakutiye)

☎ +90 543 695 46 88

BÜYÜK DOĞU OTELİ

(Yakutiye)

☎ +90 530 921 85 57

OTEL YIĞIT

(Yakutiye)

☎ +90 532 643 55 88

ILICA TERMAL OTEL

(Aziziye)

☎ +90 442 631 30 28

İLÇEDE BULUNAN TESİSLER**OTEL AŞKALE**

(Aşkale)

☎ +90 505 582 74 22

GRAND AŞKALE OTEL

(Aşkale)

☎ +90 505 582 74 22

EVİM APART OTEL

(Aşkale)

☎ +90 553 061 57 28

TUBA OTELİ

(Pasinler)

☎ +90 542 556 35 74

PASİNLER PARK OTEL

(Pasinler)

☎ +90 543 426 75 62

OTEL KARACA

(Horasan)

☎ +90 535 270 39 79

GRAND İSPİR HOTEL

(İspir)

☎ +90 535 010 63 30

DÖRTYOL OTEL

(İspir)

☎ +90 442 451 35 95

PANSİYON ÖZBAĞ

(İspir)

☎ +90 536 700 98 00

KAZIMBABA DİNLENME TESİSLERİ

(Çat)

☎ +90 543 559 95 56

OLAY OTEL

(Karaçoban)

☎ +90 531 661 42 65

TUĞBERK APART

(Şenkaya)

☎ +90 539 206 74 48

OTEL EMİN BERK

(Oltu)

☎ +90 536 306 74 80

BALLICA OTELİ

(Oltu)

☎ +90 535 451 17 28

GÜMÜŞÇÜ OTEL

(Uzundere)

☎ +90 532 794 13 79

TURAN PANSİYON

(Uzundere)

☎ +90 535 821 77 25

İL MERKEZİNDE BULUNAN MİSAFİRHANELER

- ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL TESİSLER MÜDÜRLÜĞÜ MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 231 12 00
- DSİ 8. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 233 15 05
- ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 235 52 02
- DEFTERDARLIĞI MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 235 02 89
- ÖĞRETMEN EVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 235 45 25
- POLİSEVİ MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 234 29 51-52
- ET VE SÜT KURUMU ET KOMBİNASI MÜDÜRLÜĞÜ MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 235 11 47
- METEOROLOJİ 12.BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 233 02 85 / 442 234 38 20
- ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ YAŞAR ÖZTAŞ EĞİTİM MERKEZİ ŞEFLİĞİ ☎ +90 442 235 06 95
- TEİAŞ 15.BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ MİSAFİR EVİ ☎ +90 442 242 27 70
- ATA KONUK EVİ ☎ +90 442 231 11 93
- ERZURUM TEKNİK ÜNİVERSİTESİ KONUK EVİ ☎ +90 442 666 25 29 / 552 156 15 43
- DOĞU ANADOLU TARIMSAL ARAŞTIRMA ENS. MÜD. MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 327 14 40
- HİZMETİÇİ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ (ASO) MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 631 23 01
- HALK SAĞLIĞI MÜDÜRLÜĞÜ EĞİTİM MERKEZİ MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 342 67 71
- İLLER BANKASI A.Ş. ERZURUM BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 235 50 72
- JANDARMA PALANDÖKEN KIŞ EĞİTİM MERKEZİ KOMUTANLIĞI ☎ +90 442 316 51 15
- KARAYOLLARI 12. BÖLGE SOSYAL TESİSLER MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 232 04 00

İLÇELERDE BULUNAN MİSAFİRHANELER

- AŞKALE BELEDİYESİ SOSYAL TESİSLERİ ☎ +90 442 415 39 88
- AŞKALE ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 415 18 48
- ÇAT ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 611 25 52
- HINIS KARAYOLLARI 125.ŞUBE ŞEFLİĞİ SOSYAL TESİSLERİ ☎ +90 442 511 30 16
- HINIS ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 511 28 95
- HORASAN ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 711 35 59
- İSPİR ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 451 37 86
- KARAYAZI ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 541 28 87
- NARMAN ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 741 24 80
- NARMAN BELEDİYESİ PERİ OTEL ☎ +90 442 741 30 30
- OLTU ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ YERLEŞKESİ MİSAFİRHANESİ ☎ +90 538 483 81 47
- OLTU KARAYOLLARI MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 816 10 32
- OLTU ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 816 11 28
- OLUR BELEDİYE MİSAFİRHANESİ ☎ +90 442 841 21 38
- OLUR ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 841 24 11
- PAŞINLER ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 661 81 63
- PAZARYOLU BELEDİYESİ MİSAFİRHANESİ ☎ +90 552 027 49 80
- PAZARYOLU ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 481 23 99
- ŞENKAYA ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 861 24 11
- TEKMAN ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 552 591 35 25
- TORTUM ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 761 20 27
- UZUNDERE ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 791 24 79
- KARAÇOBAN ÖĞRETMENEVİ VE ASO MÜDÜRLÜĞÜ ☎ +90 442 591 25 55
- PAŞINLER BELEDİYESİ TERMAL OTEL ☎ +90 530 180 40 25

KÜTÜPHANELER

Erzurum İl Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 235 1908

Kazım Karabekir Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 242 10 53

Erzurumlu Emrah Edebiyat Müze Kütüphanesi

☎ +90 442 235 19 09

Erzurum İl Kültür Çocuk Kütüphanesi

☎ +90 442 328 05 49

Erzurum Aşkale İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 415 1388

Erzurum Aziziye (İllica) İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 631 2940

Erzurum Çat İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 611 2003

Erzurum Hınıs İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 511 3197

Erzurum Horasan İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 344 1680

Erzurum İspir İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 451 3203

Erzurum Karaçoban İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 591 2525

Erzurum Karayazı İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 541 2178

Erzurum Köprüköy İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 691 2069

Erzurum Narman İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 741 2596

Erzurum Oltu İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 816 1384

Erzurum Olur İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 841 2245

Erzurum Pasinler İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 661 3312

Erzurum Pazaryolu İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 481 2472

Erzurum Şenkaya Şehit Abdülkaki

İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 861 2249

Erzurum Tortum Şehit Piyade Teğmen

Ahmet AKTEPE İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 761 2084

Erzurum Tekman İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 561 2128

Erzurum Uzundere İlçe Halk Kütüphanesi

☎ +90 442 791 2218

SİNEMA SALONLARI

Paribu Cineverse MNG AVM

(Yakutiye)

☎ +90 553 859 8954

Cinenova Forum AVM

(Palandöken)

☎ +90 542 575 0380

Scarlet Cinema (Serra City AVM)

(Yakutiye)

☎ +90 533 411 3215

Cinetekno Atatürk Üniversitesi

(Yakutiye)

☎ +90 442 282 20 83

ÖZEL TİYATROLAR

SEMİH YETİMOĞLU- GÖRSEL SANATLAR

TİYATRO ORGANİZASYON

☎ +90 532 394 5390

YEFABERRA REKLAM ORGANİZASYON

TARIM HAYVANCILIK İNŞAAT TAAHHÜT

TİCARET SANAYİ LİMİTED ŞİRKETİ

☎ +90 545 442 0932

YILMAZ KARAKUZU

☎ +90 505 271 6690

OĞUZHAN VARTOLİOĞLU

☎ +90 539 587 0939

KENAN ÇİNİCİ

☎ +90 538 585 8999

EBRU AKSAKALLI GÜMRAH/

SAHNE DEPO

☎ +90 506 215 7949

MESİRE ALANLARI, PARKLAR VE PAHÇELER

Ata Park Botanik Bahçesi

📍 Terminal Mahallesi

Olimpiyat Parkı

📍 Eski Terminal Karşısı

15 Temmuz Mesire Alanı

📍 Recep Tayyip Erdoğan Fuar ve Kongre Merkezi Yanı

Abdurrahman Gazi Mesire Alanı

📍 Abdurrahman Gazi Mahallesi

Teke Deresi Göleti

📍 Konaklı Kayak Merkezi Yolu Üzeri

Köşk Aile Çay Bahçesi

📍 Yukarı Köşk Mahallesi

Tavşanlı Aile Çay Bahçesi

📍 Şelale Evler Arkası, Şehristan Konutları Karşısı

Çeçenistan Aile Çay Bahçesi

📍 Solakzade Mah. Forum AVM Arkası

Anadolu'nun kadim kapılarından biri olan Erzurum, asırlara meydan okuyan tarihi varlıkları ve zengin kültürel mirasıyla adeta bir açık hava müzesi görünümündedir. Türk medeniyetinin derin izlerini taşıyan bu eşsiz şehir, büyüleyici kültürel zenginlikleri, doğal güzellikleri ve damaklarda iz bırakan yöresel lezzetleriyle her yıl yüzbinlerce ziyaretçiyi kendine hayran bırakmaktadır.

Dünyanın en gözde kayak merkezlerinden biri olan Palandöken, modern tesisleri ve benzersiz pistleriyle kış sporlarının vazgeçilmez adreslerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Tarihi, doğası ve kış turizmiyle dört mevsim keşfedilmeyi bekleyen Erzurum'a davetlisiniz. Bu benzersiz şehri keşfetmek için bir adım atın. Tarihin derinliklerine yolculuk yaparken, doğanın sunduğu eşsiz güzelliklerin tadını çıkarın ve Erzurum'un sınımsız misafirperverliğiyle unutulmaz anılar biriktirin. Erzurum sizi bekliyor!

Hadi Gel Erzurum'a Gel!

Müftü Solakzade Mah. Yavuz Sultan Selim Bulv. No: 81 Palandöken/ERZURUM
Tel: +90 (442) 280 17 00 | Faks: +90 (442) 280 17 41
erzurum.ktb.gov.tr | iktm25@ktb.gov.tr
Tüm hakları Erzurum Kültür Turizm Müdürlüğüne aittir.
Hediyedir, para ile satılamaz.